

LCJ Handreiking 16+

De Nederlandse Geloofsbelijdenis

Leidingdeel – compleet

Inhoud

Voorwoord	2
Uitleg leidingdeel	2
Literatuur.....	3
Algemene inleiding	4
Didactische informatie	6
Schets 1 – God en Zijn Woord	9
Schets 2 – God de Vader en de schepping.....	16
Schets 3 – De zonde	20
Schets 4 – God de Zoon en de verzoening.....	24
Schets 5 – God de Heilige Geest en de heiliging.....	29
Schets 6 – De kerk en de sacramenten	34
Schets 7 – Het laatste oordeel	41

Voorwoord

Beste leidinggevende,

In deze Handreiking staat de Nederlandse Geloofsbelijdenis centraal. We proberen in deze Handreiking dit uitgebreide belijdenisgeschrift op een frisse manier toegankelijk te maken. We hebben de NGB verdeeld over zeven schetsen, maar je begrijpt dat niet alle 37 artikelen aan bod kunnen komen. We kiezen voor zeven hoofdthema's en hebben daarbij de volgorde van de NGB aangehouden.

In de eerste schets nemen we ook een stuk geschiedenis en achtergrond van de NGB mee. Dit helpt om het belijdenisgeschrift beter te begrijpen en dat maakt ook de toepassing naar vandaag makkelijker. Want dat hebben we met deze Handreiking voor ogen: dat jongeren hun geloof in de drie-enige God belijden. Daarvoor kunnen oude woorden – die helemaal gebaseerd zijn op de Schrift – behulpzaam zijn.

Het kan zijn dat je de schetsen wel erg vol vindt. We adviseren je dan om te kiezen wat je uit de schets wilt gebruiken. Of gebruik een schets voor twee avonden, ook dat is mogelijk. Realiseer je dat dit een *handreiking* wil zijn; als leiding kies je wat het beste bij de jongeren van jouw vereniging past. En kijk ook eens naar de literatuurtips die je helpen om je goed op de stof voor te bereiden.

Om de tekst van de Nederlandse Geloofsbelijdenis ook letterlijk iets dichterbij te brengen, hebben we gebruik gemaakt van de website www.nederlandse-geloofsbelijdenis.nl. Hier kun je kiezen voor een weergave in gewone taal en ook beide versies parallel tonen.

We hopen dat met dit materiaal Gods Woord dichtbij de harten van jongeren gebracht wordt, in het besef dat de werking van Gods Geest daarbij nodig is. We verlangen ernaar dat deze Handreiking voor veel jongeren tot zegen mag zijn. Gezegende bijeenkomsten toegewenst!

Uitleg leidingdeel

In het leidingdeel vind je eerst een literatuurlijst en een korte didactische aanwijzing. Ook tref je er een algemene inleiding op deze Handreiking aan. Vervolgens wordt er per schets informatie gegeven onder de volgende kopjes:

Benodigheden voor deze bijeenkomst

- Onder dit kopje staat wat je voor elke bijeenkomst nodig hebt aan materialen.

Opening

- Hier staat het te lezen bijbelgedeelte en worden enkele suggesties gegeven om te zingen. De liederen die aangegeven staan, komen uit de gele zangbundel (Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer).
- Daarnaast wordt een tweede suggestie gegeven voor een bijbelgedeelte, voor als er twee avonden over de schets gedaan wordt.
- Ook worden er zaken genoemd waarvoor gebeden of gedankt kan worden.

Doelstelling

- Onder dit kopje worden in een paar regels de doelen van de avond benoemd.

Alternatieve startopdracht

- Onder dit kopje staat een alternatieve startopdracht, om bijvoorbeeld te gebruiken bij een tweede avond of als alternatief voor de startopdracht die bij de schets staat.

Achtergrondinformatie

- Hier vind je een exegese van het bijbelgedeelte dat centraal staat in de schets.

Antwoorden op de vragen en suggesties voor een gesprek

- Onder dit kopje tref je de antwoorden op de vragen uit de Handreiking aan.
- Het is van belang om je te realiseren dat je niet alle opdrachten van een schets moet behandelen. Kies zelf een aantal opdrachten uit die je relevant en passend vindt voor jouw doelgroep.

Literatuur

Hieronder tref je een literatuurlijst aan, die gebruikt is bij de totstandkoming van deze schets. Indien gewenst kun je zelf een of meerdere boeken van deze lijst gebruiken bij je voorbereiding.

Studiebijbels

Tekst voor Tekst, de Heilige Schrift kort verklaard en toegelicht (1987). Oeveren, B. van, e.a. 's-Gravenhage: Boekencentrum.

HSV-studiebijbel (2014). Paul, M.J. en Hofman, T.M. (Red.). Heerenveen: Royal Jongbloed.

Bijbel met Uitleg (2015). Apeldoorn: De Banier.

HSV-Jongerenbijbel (2013). Vergunst, P.J. (Red.). Heerenveen: Uitgeverij Jongbloed.

Andere boeken

Waarom ben jij gereformeerd? De geloofsbelijdenis voor tieners (2018). Schimmel, Marieke en Vermeulen, Henk. Apeldoorn: De Banier.

Wij belijden. De Nederlandse Geloofsbelijdenis toegelicht (1995). Veldhuizen, H. Kieskamp, R.H. Kampen: Kok.

Kostbaar belijden. De theologie van de Nederlandse Geloofsbelijdenis (1999). Verboom, W. Zoetermeer: Boekencentrum.

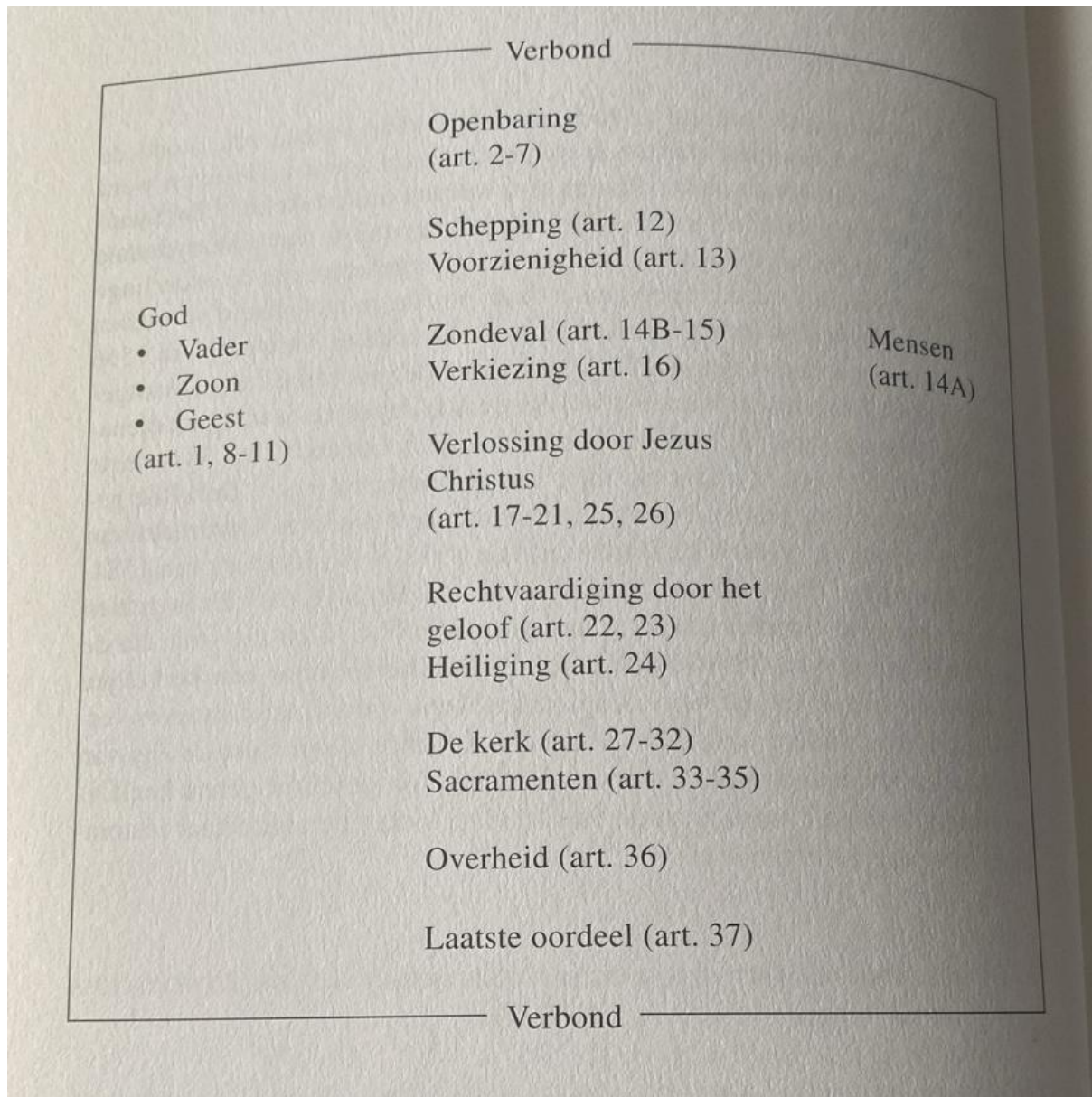
De Nederlandse Geloofsbelijdenis voor iedere dag (2000). Hovius, W.Chr. Heerenveen: Groen.

Algemene inleiding

Bij deze Handreiking wordt geen uitgebreide exegese meegeleverd. De bijbelgedeeltes die in de schetsen gelezen worden komen bij de bespreking van de vragen terug, en daarom zal er onder het kopje antwoorden meer informatie te vinden zijn.

Ook de tekst van de Nederlandse Geloofsbelijdenis wordt niet uitgebreid besproken, omdat dit in de schetsen gebeurt. En ook hierover staan de antwoorden in dit leidingdeel. Voor meer informatie over de NGB zelf verwijzen we naar de literatuurtips.

Dr. W. Verboom zegt over de indeling en het theologisch karakter van de NGB het volgende: “De geloofsbelijdenis van De Bres bestaat uit 37 hoofdstukken (artikelen). Hun theologisch karakter wordt het meest duidelijk als we ze zien in het spanningsveld van de relatie tussen God en mens. Het gaat in alles om het *verbond* dat van God uitgaat, dat gebroken is door de zonde, maar toch niet verbroken is. Dat hersteld is door God, beantwoord wordt door het geloof en bekering, aan diepte wint vanwege de loutering door lijden en dat uitloopt op het eeuwig koninkrijk van God. Deze kostbare lading van het verbond, die expliciet nauwelijks wordt genoemd, is als een verborgen goudader door heel de confessie aanwezig. Wie zelf geraakt is door en op existentiële wijze opgenomen is in dit spanningsvolle gebeuren van het verbond, weet dat we in de geloofsbelijdenis van De Bres niet te maken hebben met een abstracte theorie, maar met een bloedernstig en springlevend geloof. Ik stel me de inhoud dan ook als volgt voor:

De inhoud van de belijdenis kan alleen maar *in het geloof* beleden worden. De toon hiervoor wordt meteen gezet door de eerste zin in artikel 1: 'Wij geloven allen met het hart en belijden met de mond.' Hoewel de confessie hier en daar iets leerstelligs kent, is de bron van het belijden het hart van De Bres die weten mag het eigendom te zijn van Jezus Christus, de Zaligmaker van zondaren. De belijdenis is apologetisch, maar niet polemisch. Het geloof dat wordt beleden, hangt niet aan bewijs of rede, aan wetenschappelijk discours of empirische vondsten, maar is een zaak van innerlijke overtuiging. Daarom houdt het stand, ook in het uur van de terechtstelling van De Bres op de markt in Valenciennes. Het leven en het

sterven van De Bres vormen het geloofsbewijs voor de waarheid en de betrouwbaarheid van zijn belijdenis.

Om deze reden heeft de belijdenis van meet af aan verschillende functies gehad. Ze is;

1. een profilering van de gereformeerde (calvinistische) Reformatie. De Bres is leerling van Calvijn;
2. een samenbindend element in de hervormingsbeweging;
3. een middel tot verbreiding van deze beweging;
4. een constituerende factor in de Gereformeerde Kerk in de Nederlanden;
5. een bron en richtsnoer voor geloof en leven van enkeling en gemeente.”

Citaat uit *Kostbaar belijden. De theologie van de Nederlandse Geloofsbelijdenis*, p.27-29.

Didactische informatie

Het bespreken van de vragen kun je variëren. Hieronder volgen enkele manieren waarop je de vragen kunt bespreken.

Denken > delen > uitwisselen

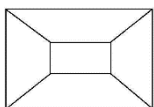
Het *denken*, *delen* en *uitwisselen* is een proces waarbij jongeren eerst zelf nadenken, daarna in een klein groepje hun gedachten delen en deze ten slotte in de grotere groep uitwisselen. Het voordeel van deze werkwijze is dat de betrokkenheid gestimuleerd wordt. Bovendien wordt door het uitwisselen van gedachten en het gezamenlijk formuleren van een antwoord het aantal meningen beperkt. Dat maakt de gezamenlijke nabespreking overzichtelijker. Hieronder wordt een aantal didactische werkvormen uitgelegd, waarmee aan dit proces van *denken*, *delen* en *uitwisselen* gestalte kan worden gegeven.

Eén-tweetje

Vraag de jongeren om individueel over een vraag of opmerking na te denken (en eventueel iets op te schrijven). Daarna bespreken ze in tweetallen hun antwoorden. Eventueel wordt per tweetal een beste antwoord gekozen. Dit antwoord wordt vervolgens plenair uitgewisseld.

Uitbreiding: de tweetallen bespreken de antwoorden met een ander tweetal. Per viertal wordt het beste antwoord gekozen, dat vervolgens plenair wordt uitgewisseld.

Placemat

De placemat is een variant van het ‘Eén-tweetje’, waarbij papier en pennen worden gebruikt. Gebruik bij voorkeur een vel op A3-formaat. Verdeel het vel papier zoals in het voorbeeld. Elke jongere denkt individueel na over een vraag of opmerking, waarna hij het antwoord opschrijft in één van de hoekpunten. De groepsleden bespreken de antwoorden die zijn opgeschreven in de hoekpunten. De gemeenschappelijke

antwoorden of het beste antwoord wordt in het middenvak opgeschreven. Het antwoord in het middenvak kan plenair worden uitgewisseld.

Expertgroep

De jongeren denken in verschillende groepen na over een deelonderwerp. Elke groep is nu expert in (heeft kennis over) één deelonderwerp. Vervolgens worden nieuwe groepjes gevormd waarin alle bestudeerde deelonderwerpen vertegenwoordigd zijn. Elke jongere is binnen de nieuwe groep expert in een deelonderwerp. De eerder opgedane kennis wordt in de nieuwe groep gedeeld.

Voorbeeld: Elk groepje jongeren verdiept zich in één vraag. Vervolgens worden nieuwe groepjes gevormd waarbij in elk groepje alle vragen zijn vertegenwoordigd. Elk groepslid is 'expert' in één vraag en deelt deze kennis met de andere groepsleden.

Meningen uitwisselen

Om het *uitwisselen van meningen* te stimuleren, kunnen onder meer de volgende werkvormen worden gebruikt.

Gekleurde kaarten

Elke jongere beschikt over een rode en groene (en eventueel oranje) kaart. Er kunnen ook andere kleuren worden gebruikt. Een stelling wordt geprojecteerd en/of voorgelezen. De jongeren steken één van de kaarten op (rood=niet mee eens; groen=me eens; oranje=twijfel). De meningen worden geïnventariseerd en eventueel genoteerd. Het opsteken van kaarten is een goede aanleiding om door te vragen naar argumenten.

Duimen

In plaats van gekleurde kaarten wordt een duim opgestoken. Duim rechtop = mee eens; duim naar beneden = niet mee eens; duim horizontaal opgestoken = twijfel.

Binnen- en buitenkring

Verdeel de jongeren in twee gelijke groepen. De eerste groep vormt een kring. De tweede groep gaat hier in een kring omheen staan: de buitenkring.

Een jongere uit de binnenste kring vertelt een mening of antwoord aan een jongere uit de buitenkring. Laat één van de kringen op een bepaald moment één of meerdere plaats(en) draaien, zodat een nieuw tweetal ontstaat en de meningen/antwoorden opnieuw worden uitgewisseld. Herhaal het draaien en uitwisselen een aantal keren.

Inventariseren

Om op een speelse manier antwoorden of meningen te *inventariseren* kunnen onder meer de volgende werkvormen worden gebruikt.

Post-its

Laat de jongeren hun antwoord of mening opschrijven op een post-it, een memoblaadje met

plakstrip. Laat de beschreven memoblaadjes opplakken op een centrale plaats. De post-its kunnen, indien gewenst, door de jongeren gegroepeerd worden rond vergelijkbare antwoorden of meningen. Bespreek de reacties.

Muurtje bouwen

Antwoorden of meningen worden op een A4 papier geschreven. Bij de gezamenlijke bespreking wordt met de A4 papieren een muurtje gebouwd. De belangrijkste antwoorden en meningen worden onderop geplakt, de minder urgente zaken komen daarbovenop. Gebruik plakband of kneedgum om het papier op te hangen.

Woordweb

Inventariseer antwoorden of meningen op een whiteboard, flap-over of groot vel papier. Maak een woordweb waarin informatie kernachtig en geordend wordt weergegeven. Opmerkingen over hetzelfde onderwerp worden in kernwoorden bij elkaar opgeschreven.

Schets 1 – God en Zijn Woord

Artikel 1-11

Benodigheden voor deze bijeenkomst

- Voor elke jongere een Bijbel en een Handreiking.
- Een leidingdeel voor jezelf als leidinggevende.
- Vellen papier en pennen voor de alternatieve startopdracht / opdracht 3.
- Apparatuur om het filmpje van ABC van het geloof te bekijken (vraag 8).

Opening

- Te lezen bijbelgedeelte:
 - ✓ Exodus 34:5-9
 - ✓ Psalm 19
 - ✓ Delen uit Psalm 119
 - ✓ Hebrëeën 11
 - ✓ Mattheüs 16:13-20
- Vanuit de belijdenis:
 - ✓ Nederlandse Geloofsbelijdenis artikel 1-11
 - ✓ Heidelbergse Catechismus, zondag 8
- Suggesties om te zingen:
 - ✓ Psalm 19:1, 2 en 4
 - ✓ Psalm 77:8
 - ✓ Psalm 136 (vers 1)
 - ✓ Psalm 119 (vers 53)
 - ✓ Uw Woord is een lamp voor mijn voet
 - ✓ Vader, ik aanbid U
 - ✓ Ere zij aan God de Vader
 - ✓ 'k Heb geloofd en daarom zing ik
 - ✓ Ik geloof in God de Vader
- Gebedspunten:
 - ✓ Dank de Heere voor Zijn Woord en voor de erfenis die we in de geloofsbelijdenissen ontvangen hebben.
 - ✓ Vraag om geloof om God te belijden.
 - ✓ Bid om de hulp en leiding van Gods Geest bij het lezen van de Bijbel.
 - ✓ Dank de drie-enige God voor Wie Hij is.

Doelstelling

De jongeren kunnen aan het eind van de bijeenkomst de volgende kernvragen beantwoorden:

1. Wat is kenmerkend voor een geloofsbelijdenis?
2. Wat leert de Nederlandse Geloofsbelijdenis over God en Zijn Woord?

Alternatieve (start)opdracht

- De psalm die blijft zingen van Gods Woord is psalm 119. Laat de jongeren in deze psalm zoeken naar een vers (onberijmd of berijmd) dat hen aanspreekt en deel dit met elkaar.
- Begin met vraag 3. Breid deze opdracht wat uit door elk groepje van 4 personen een groot vel papier te geven en dit in 5 vakken te verdelen: in het midden een rechthoek en dan vier lijnen naar de hoeken. Elke jongere schrijft eerst zijn ideeën in een eigen vak, vervolgens bespreken de jongeren dit met elkaar en schrijven hun gezamenlijke reactie in het middelste vak.

Achtergrondinformatie - algemeen

Op www.nederlandse-geloofsbelijdenis.nl/de-nederlandse-geloofsbelijdenis is de volgende achtergrondinformatie te vinden:

De Nederlandse Geloofsbelijdenis is in 1561 geschreven. 450 jaar later wordt deze actuele geloofsbelijdenis nog steeds gebruikt door veel Nederlandse kerken. Kom meer te weten over het ontstaan van de geloofsbelijdenis en over de tijd waarin deze belijdenis is geschreven.

Terug naar 1561

In 1561 maakte Nederland deel uit van het Habsburgse rijk onder leiding van koning Filips II uit Spanje. Samen met België en Luxemburg vormden ze de 17 provinciën. Een aantal jaar geleden (1555) was de godsdienstvrede van Augsburg gesloten. Dit besluit hield in dat voortaan de vorst van een gebied mocht bepalen welke godsdienst er in zijn koninkrijk zou zijn. De enige toegestane godsdienst in Nederland was het Rooms-Katholicisme. Sinds 1550 stond op het aanhangen van een verkeerde leer, het bijwonen van andere diensten of het bezitten van andere boeken de doodstraf.

Drie groepen

In de Middeleeuwen was er maar één soort kerk: de Rooms-Katholieke kerk. Doordat er steeds meer misstanden en dwalingen kwamen in deze kerk, probeerden mensen zoals Maarten Luther de kerk te hervormen. Helaas lukte dit niet en kwamen de hervormers, zoals Johannes Calvijn en Maarten Luther, buiten de kerk te staan. De Reformatie was een feit. In Nederland werden de geschriften van Luther en Calvijn verspreid, zodat naast de Roomse kerk een tweede groep kwam: het gereformeerd protestantisme. Naast de roomse en protestantse gelovigen, kwam er ook een derde groep: de wederdopers. Zij braken radicaal met de Roomse kerk en hun belangrijkste kenmerk was dat zij alleen volwassenen doopten. In het begin waren ze ook radicaal richting de overheid en wilden ze niet het gezag erkennen. In 1535 hadden ze zelfs de stad Munster veroverd om daar hun eigen koninkrijk te vestigen.

Vervolgingen

De Rooms-Katholieke kerk stond maar beperkt open voor bezinning op dwalingen en bestreed gelovigen met een andere mening. Dit deed ook de overheid. De koning van Spanje wilde geen verdeeld rijk met protestantse en roomse gelovigen. Protestantse en wederdopers werden op één hoop gegooid: ze waren immers beiden afgescheiden van de Roomse kerk en moesten daarom of tot inkeer gebracht worden, of worden gedood. Dit was niet alleen omdat ze de kerk wilden hervormen. De wederdopers erkenden in het begin niet het gezag van de

overheid en wilden deze met geweld omver werpen. Hierdoor kwamen ook de protestanten in een verkeerd daglicht te staan en werden hard vervolgd.

De Nederlandse geloofsbelijdenis

Dit was de aanleiding voor de jonge dominee Guido de Brès (1522-1567) om de Nederlandse Geloofsbelijdenis te schrijven. Hij wilde aan de Spaanse koning Filips II uitleggen wat de protestanten geloofden. Vooral dat de protestanten geen oproerkraaiers waren, die de regering omver wilden werpen. Ook dat ze geen ketters waren, maar christenen, net zoals de Rooms katholieken. In de nacht van 1 op 2 november 1561 werd er over de muur van het kasteel van Doornik in België een verzegeld pakje gegooid. In dit kasteel woonde de bevelhebber van de stad. Het was de bedoeling dat hij het pakje zou laten bezorgen bij de Spaanse koning Filips II. Het pakketje bevatte de geloofsbelijdenis en een brief aan koning, beide in het Frans geschreven. Het is helaas niet bekend geworden of de koning de geloofsbelijdenis ook daadwerkelijk heeft gelezen.

Uitleg van het geloof

Guido de Brès was een leerling van Johannes Calvijn. Hij maakte gebruik van de Confessio Gallicana, een Franse geloofsbelijdenis, die opgesteld was onder de invloed van Calvijn. In zijn belijdenis heeft Guido de Brès zich dus sterk op het gedachtegoed van Calvijn georiënteerd. Heel duidelijk komt in de geloofsbelijdenis het 'sola gratia' van de reformatie naar voren: een mens wordt alleen door het geloof behouden. De Roomse kerk leerde juist dat naast geloof ook goede werken nodig waren om behouden te worden. In 1562 is de geloofsbelijdenis in het Nederlands vertaald. De synode van Dordrecht heeft in 1619 een officiële (herziene) tekst van de geloofsbelijdenis vastgesteld en deze aanvaard als de officiële geloofsbelijdenis.

Achtergrondinformatie – bij de artikelen

Wij geloven allen met het hart en belijden met de mond (art. 1).

Guido de Brès heeft de NGB niet persoonlijk ondertekend. En dat is juist. Want een geloofsbelijdenis zegt niet in de eerste plaats wat van de persoon die belijdt, maar van de beleden God. Daarom begint de NGB ook heel bijbels met de belijdenis van God. maar dat zegt dan ook meteen iets van de belijders: wij allen. Dat zijn de gelovigen, de groten en de kleinen, die deze HEERE van harte hebben leren kennen. Daarin zijn alle christenen op aarde met elkaar verbonden. En als het hart voor de Heere is ingewonnen, wordt het denken gereinigd, gaat de mond Hem belijden (Rom. 10:10), begeert de voet in Gods wegen te wandelen en verlangt de hand de Heere te dienen. “Nu zal mijn ziel, nu zullen al mijn zinnen, o God mijn sterkt’ U hartelijke beminnen.”

Dat er is een enig en eenvoudig geestelijk Wezen, hetwelk wij God noemen (art. 1).

Het geloof begeert de Bijbel na te spreken. Zo belijdt het hier van God dat Hij de enige is Die was en Die is en Die wezen zal. God, niet als een beeld, niet geschapen, maar geestelijk. God van eeuwigheid tot eeuwigheid.

Uniek. Gij zijt God, ja Gij alleen. Van Hem belijdt het geloof dat Hij is 'eenvoudig'. Niet in de betekenis van simpel, maar: er zijn in God geen tegenstellingen. Gods barmhartigheid en Ziojn rechtvaardigheid zijn nooit met elkaar in tegenspraak. Vergelijk artikel 20. De HEERE is recht in al Zijn weg en werk. Wie het vervolg verstaat, zeg er 'amen' op.

Eeuwig, onbegrijpelijk, onzienlijk, onveranderlijk, oneindig, almachtig, volkomen wijs, rechtvaardig, goed en een zeer overvloedige fontein van alle goed (art. 1)

Hier wordt God beleden in Zijn deugden of eigenschappen. We kunnen ze onderscheiden in mededeelbare en onmededeelbare. De mededeelbare eigenschappen kunnen door het werk van Gods Geest op een bepaalde manier ook in de gelovigen gevonden worden (vgl. 2 Petrus 1:4). We moeten ervoor oppassen door menselijke redenering Gods eigenschappen op zichzelf te gaan beschouwen. Het gaat altijd om de HEERE Zelf in Zijn deugden. In de openbaring ervan vindt het levende geloof zijn steun- en pleitgrond. Tot Gods eer!

Wij kennen God door twee middelen (art. 2)

Namelijk, door natuur en Schriftuur. Let op: door twee middelen. Niet door twee bronnen. De HEERE Zelf is de enige Bron van alle goed. Maar op twee verschillende manieren vloeit ons iets van die bron toe. Van Gods daden (schepping, onderhouding en regering der gehele wereld) gaat een sprake uit tot alle mensen. We noemen dit de algemene openbaring. Deze zegt tot ieder: gedenk uw Schepper. En of die taal verstaan wordt of niet, zij is genoeg om alle mensen hun onschuld te benemen (vgl. Rom. 1:20). Het (wezenlijk) andere middel is de Bijbel, Gods bijzondere openbaring. Daarin zegt de HEERE dat en hoe Hij zaligmaakt. Nooit kunnen we zalig worden door de kennis der natuur. Enkel en alleen door gelovig luisteren naar de HEERE in Zijn Woord.

Zo is de wereld een school boek van Gods grote daden, maar – aldus Calvijn – de bril van het geloof is nodig om zo in dat boek te lezen, dat we met de psalmist in verwondering uitroepen: O HEERE, onze HEERE, hoe heerlijk is Uw Naam op de ganse aarde!

En van eeuwigheid onderscheiden naar hun onmededeelbare eigenschappen (art.8)

De begrippen: wezen, persoon, zelfstandigheid, onmededeelbare eigenschappen komen we in de Bijbel niet tegen. Toch moest de kerk ze gebruiken om allerlei dwalingen af te snijden. Calvijn zegt dat ze door de nood zijn afgeperst, niet om daarmee de zaak volkomen uit te drukken, maar om niet te verzwijgen dat de Vader, de Zoon en de Heilige Geest drie zijn. en dat deze drie Personen één God zijn.

De onmededeelbare eigenschappen zijn de eigenschappen die elk van de drie Personen zelfstandig bezit. Hier valt vooral te denken aan de orde van hun bestaan. De Vader is de Bron van alle leven, ook in God Zelf. de Zoon is de tweede Persoon in orde en ontvangt van eeuwigheid Zijn Goddelijk wezen van de Vader. Dat noemen we de eeuwige generatie. En de Heilige Geest is de derde Persoon in orde, Die uitgaat van de Vader en de Zoon.

Voorts staan ook aan te merken de bijzondere ambten (taken) en werkingen van de drie Personen voor ons (art. 9)

Dat de Vader onze Schepper, de Zoon onze Zaligmaker en Verlosser en de Heilige Geest onze Heiligmaker wordt genoemd, betekent niet dat de Vader alleen werkzaam is bij de

schepping, de Zoon alleen bij de verlossing en de Heilige Geest alleen bij de heiligmaking. De één betreedt echter bij een bepaalde werkzaamheid meer op de voorgrond dan de ander.

Dewelke is Gods Zoon, niet alleen van die tijd af, dat Hij onze natuur heeft aangenomen (art. 10)

Christus was van eeuwigheid de eniggeboren Zoon van God. Deze Zoon werd bij Zijn geboorte mens en bleef God. Gods kinderen worden uit genade tot kinderen aangenomen.

Wij geloven en belijden ook, dat de Heilige Geest van eeuwigheid van de Vader en de Zoon uitgaat (art. 11)

Wie de Heilige Geest en Zijn werk losmaakt van de Zoon (o.a. de oosterse kerk) maakt de toepassing van de zaligheid los van Christus (de Heilige Geest neemt het uit Hem). De Heilige Geest, Die Zelf God is (geen onpersoonlijke kracht), werkt nooit afhankelijk van en tegen de Vader en de Zoon in.

Antwoorden op de vragen en suggesties voor gesprek

Startopdracht

Zie de informatie hierboven bij achtergrondinformatie en bij de algemene introductie.

1.
 - a. *Persoonlijk*
 - b. *Persoonlijk*
 - c. Als je iets weet van de persoon die dit geschreven heeft, de tijd waarin hij leefde en de situatie waarin hij zich bevond, kun je ook beter begrijpen waarom er staat wat er staat en welk gewicht deze woorden hebben. Twee voorbeelden: de artikel over de overheid (36) spreekt over de houding van de wederdopers. Je moet weten wie dit zijn om te kunnen begrijpen waarom dat hier genoemd wordt. Het tweede voorbeeld is het leven van Guido de Brès. Als je je realiseert dat hij zijn leven over had voor dit document, voor deze belijdenis, dan besef je hoe belangrijk dit is.
2. Deze persoonlijke vraag brengt het onderwerp direct dichtbij. Je kunt Johannes 15:13 hierbij betrekken: Niemand heeft een grotere liefde dan deze, namelijk dat iemand zijn leven geeft voor zijn vrienden. Of denk aan christenen die ook vandaag de dag hun leven geven voor God en Zijn dienst.
3. *Persoonlijk – zie bij alternatieve startopdracht een manier om deze opdracht uit te breiden.*
4. Daarvoor is een persoonlijk geloof nodig. Dat is het kennen en vertrouwen van de Heere. Weten met het hoofd is hiervoor niet genoeg, het is een zaak van het hart. Geloof is een gave van God, die Hij door de Heilige Geest in je hart werkt. Een vast vertrouwen in Gods genadige ontferming door het offer van Jezus Christus, ook voor jou. Zie ook: www.abcvanhetgeloof.nl/geloof.

5. Op www.nederlandse-geloofsbelijdenis.nl vind je de weergave van dit artikel in gewone taal:

*Wij belijden met hart en mond **a** dat er één geestelijk wezen bestaat, **b** die we God noemen. **c** Hij is tijdloos, **d** door ons niet te begrijpen, **e** onzichtbaar, **f** Hij verandert niet **e** en Hij is overal aanwezig. **h** Hij is almachtig, **i** volmaakt wijs, **j** rechtvaardig **k** en goed. **l** Ook is al het goede van Hem afkomstig. **m***

Met daarbij de bewijsteksten (op de website kun je een uitgeschreven versie vinden):

a Romeinen 10:10

b Johannes 4:24, 2 Korinthe 3:17, Efeze 4:6, 1 Timotheüs 2:5, Deuteronomium 6:4

c 1 Korinthe 8:4-6, 1 Timotheüs 2:5

d Psalmen 90:2, Jesaja 44:6,

e Romeinen 11:33

f Kolossenzen 1:15, 1 Timotheüs 6:16

g Jakobus 1:17, Psalmen 102:28

h 1 Koningen 8:27, Jeremia 23:24, Psalmen 139:9-10

i Genesis 17:1, Mattheüs 19:26, Openbaring 1:8

j Romeinen 16:27, Jesaja 40:28

k Romeinen 3:25-26, Romeinen 9:14, Openbaring 16:5-7

l Mattheüs 19:17

m Jakobus 1:17

6. Het kan jongeren helpen om met behulp van een rollenspel deze casussen te oefenen. Zo leren ze hun geloof te verwoorden en uit te leggen.

- Eén God: inderdaad gelooft een christen dat er slechts één God is. De Bijbel maakt op veel verschillende plaatsen duidelijk dat alle andere goden slechts afgoden zijn. Er is één Schepper en één Verlosser. Dus waarom geloof je dat er slechts één God is? Omdat deze God dat Zelf zegt in Zijn Woord. Je kunt het voorbeeld van een huwelijk gebruiken: in een huwelijk is geen ruimte voor een tweede man of vrouw. In de Bijbel beschrijft God de relatie tussen Hem en Zijn volk als een huwelijk. Er mag geen andere man in het spel zijn voor de gelovige. Zo is de Heere de Enige, er is geen ander met Hem te vergelijken.

Alle andere goden zijn dus geen goden. Dat klinkt misschien hard, maar dat is de waarheid. Met die goden kom je ook bedrogen uit. Er is geen andere God Die jou gelukkig kan maken dan de Heere. *Laat dat ook maar doorschemeren in een gesprek met een ongelovige: alleen deze God kan je redden. Alle andere goden redden niet!*

Zeker weten: door het geloof in deze God ontvang je zekerheid. Dat kun je niet aan een ander geven, dat moet je geloven. Maar daar mag je wel van getuigen, vertellen hoe dat in jouw leven is.

- Ook voor die ander: als jij gelooft dat alleen de Heere Jezus je kan redden, dan is dat ook voor die ander de enige weg om behouden te worden. En ja, dan is dit nieuws dus ook voor die ander van belang. Daarom moet het Evangelie gepredikt worden en daarom is het zo belangrijk om te getuigen van deze God. De boodschap 'Zonder dit geloof ga je verloren' is een moeilijke boodschap, maar wel een eerlijke boodschap.

En: die boodschap mag en moet altijd gevolgd worden door het goede nieuws dat er redding is in de Heere Jezus Christus!

7.
 - a. Zie <https://www.nederlandse-geloofsbelijdenis.nl/artikelen>.
 - b. –
8.
 - a. *Persoonlijk*
 - b. Een kaars met drie lonten die je apart van elkaar aan kunt steken maar die samen één kaars vormen.
Drie vormen van water: ijs, vloeibaar water en stoom.
 - c. –
9. De natuur en Gods Woord (de schriftuur). Voorbeelden: de geboorte van een baby, de nodiging van de Heere: Kom tot Mij!

Stelling: Het artikel zegt niet voor niks dat de Heere Zich *veel duidelijker* laat kennen door Zijn Woord. In de natuur kun je wel zien dát er een God is, maar niet Wie God is en hoe je Hem kunt leren kennen. Dat openbaart de Heere in Zijn Woord. En de verkondiging van dat Woord is het hart van de kerkdienst. Daarom is het niet goed om in plaats van met de gemeente samen te komen (waartoe de Heere ook duidelijk oproept in Zijn Woord, om de onderlinge bijeenkomsten niet na te laten) de natuur in te gaan. Uiteraard kun je dit wel naast elkaar laten staan: heerlijk om in de natuur God de Schepper te loven! Maar niet tijdens de erediensten! *Zie ook de achtergrondinformatie bij de artikelen hierboven.*

10. *Persoonlijk*

Slotopdracht

Artikel 3: De Bijbel is het heilige Woord van God.

Artikel 4: De Bijbel bestaat uit 66 canonieke (dat is: algemeen aanvaarde) boeken.

Artikel 5: We geloven alles wat in de Bijbel staat omdat dit allemaal Woord van God is.

Artikel 6: Er zijn ook apocriefe boeken, die mogen gelezen worden, maar zijn geen Woord van God.

Artikel 7: In de Bijbel staat alles wat nodig is om zalig te worden en er mag niets aan worden toegevoegd of afgedaan.

Schets 2 – God de Vader en de schepping

Artikel 12-14

Benodigheden voor deze bijeenkomst

- Voor elke jongere een Bijbel en een Handreiking.
- Een leidingdeel voor jezelf als leidinggevende.
- Geboortekaartjes voor de alternatieve startopdracht.
- Het spel Kaarten op tafel voor de alternatieve startopdracht.
- Grote vellen papier en pennen voor vraag 6.

Opening

- Te lezen bijbelgedeelte:
 - ✓ Genesis 1 en 2
 - ✓ Johannes 1:1-18
 - ✓ Efeze 4:17-32
 - ✓ Psalm 73
 - ✓ Psalm 131
 - ✓ Mattheüs 10:16-33
 - ✓ Genesis 22
- Vanuit de belijdenis:
 - ✓ Nederlandse Geloofsbelijdenis artikel 12-14
 - ✓ Heidelbergse Catechismus, zondag 9 en 10
 - ✓ Heidelbergse Catechismus, vraag en antwoord 1
- Suggesties om te zingen:
 - ✓ Psalm 73:1, 8, 9 en 14
 - ✓ Psalm 131
 - ✓ Psalm 22:1
 - ✓ Heere, maak mij Uw wegen bekend
 - ✓ Heer' wijs mij Uw weg
 - ✓ O Heer' Die onze Vader zijt
 - ✓ 'k Stel mijn vertrouwen
- Gebedspunten:
 - ✓ Dank God de Vader voor de schepping en onderhouding van deze wereld.
 - ✓ Verwoord eventuele twijfels en vragen rondom Gods regering en voorzienigheid en vraag Hem om geloof en vertrouwen.

Doelstelling

De jongeren kunnen aan het eind van de bijeenkomst de volgende kernvragen beantwoorden:

1. Wat betekent het om te belijden dat God Schepper is?
2. Wat is de betekenis en troost van de voorzienigheid?

Alternatieve (start)opdracht

- Vraag de jongeren hun geboortekaartje mee te nemen, of zorg zelf voor een stapeltje kaartjes. Lees en bespreek de teksten op deze kaartjes. Hoe wordt hier Gods scheppende hand benoemd en gedankt?
- Zoek bij de vraag uit de startopdracht allemaal een afbeelding die hierbij past. Je kunt ook de plaatjes uit *kaarten op tafel* hiervoor gebruiken.

Achtergrondinformatie – bij de artikelen

Uit niet heeft geschapen (artikel 12)

De woorden van deze belijdenis laten geen ruimte voor de evolutietheorie¹ of ook de gedachte dat er buiten God een oerstof zou hebben bestaan waaruit Hij geschapen heeft.

Het heeft Hem goed gedacht een iegelijk schepsel zijn wezen, gestalte en gedaante, onderscheiden ambten (functies) gevende (artikel 12)

God heeft van meet af in Zijn schepping alles gemaakt naar zijn aard. Hij heeft alles z'n vorm en wezen gegeven, dat het bewust of onbewust kon functioneren tot Zijn scheppingsdoel: de dienst en lof aan God. dit gaat tegen het evolutie-denken in. Maar ook tegen het emancipatiedenken, waarin bijvoorbeeld alle grenzen tussen de aard en de taak van man en vrouw worden weggewist.

De engelen goed geschapen (artikel 12)

Dit tegen de dwaling van de Sadduceeën, die het bestaan van geschapen engelen ontkenden. Dat God de engelen 'goed' heeft geschapen, haalt tevens een streep door de dwaling van de Manicheeën (stichter: Mani, 215-277), die leerden dat de boze geesten al van eeuwigheid hebben bestaan. In de oosterse religies, die vandaag ons westen overspoelen, vind je deze dwaling steeds weer terug: de eeuwige strijd tussen licht en duisternis, een goede god en een boze god.

In het eeuwige verderf vervallen (artikel 12)

De zonde heeft in de engelenwereld zijn oorsprong. Een gevallen engel kan niet meer zalig worden. God schiep de mens uit één bloede. De engelen werden echter als afzonderlijke geesten geschapen. De gevallen engelen – boze geesten – wacht met allen, die zich in hun macht bevinden, het eeuwige vuur (Matth. 25:41).

Artikel 13

De fortuin = toeval, lot. Afgeleid van Fortuna, de Romeinse godin van het geluk, die beschikte over het lot der mensen en hen in haar grilligheid goed of kwaad toeschikte.

Stieren = besturen.

Ordinantie = door Hem uitgevaardigd bevel.

Curieuselijk = nieuwsgierig.

¹ In de schets gaan we niet inhoudelijk in op de evolutietheorie. In de HR In het begin gebeurt dit wel. Mocht er op de vereniging behoefte zijn aan meer informatie hierover, dan verwijzen we je graag naar deze HR of bijvoorbeeld het volgende artikel: <https://weet-magazine.nl/artikelen/bijbel/geloofsverdediging/geloven-in-de-evolutietheorie/>

De Epicureeën = genoemd naar de filosoof Epicurus (341-270 v. Chr.). Ze leren dat God wel alles op gang heeft gebracht, maar er Zich verder niet meer mee bemoeide. Vergelijk het met een klokkenmaker die wel een uurwerk heeft gemaakt en aan de gang gebracht, maar er verder niet meer naar omziet: de klok tikt zonder hem ook wel verder.

Het woord *voorzienigheid* wordt in artikel 13 nergens genoemd. Wel in artikel 12, waar het gaat over de schepping. Als je die passage opzoekt, vind je daar ook het doel van de voorzienigheid aangewezen. Vergelijk ook zondag 9 en 10 van de Catechismus. Het woord als zodanig komt ook in de Bijbel niet voor. De zaak waarom het gaat kom je daarentegen op elke bladzijde tegen!

Het begrip voorzienigheid is wel in verband gebracht met Genesis 22, de geschiedenis dat Abraham zijn zoon Izak moet offeren. Daar blijkt dat God Zichzelf een lam ten brandoffer zal voorzien. We zien in deze geschiedenis de zorg van God, Die alle dingen leidt naar de raad van Zijn wil (Ef. 1:11).

Antwoorden op de vragen en suggesties voor gesprek

Startopdracht

Je kunt deze vraag zo uitgebreid behandelen als je wilt. Laat de jongeren er een plaatje bij zoeken, een tekening bij maken, enz.

1. –

2. Een korte uitleg van deze verzen:

Zo maakt God de kroon op Zijn scheppingswerk: de mens. Bijzonder is het overleg dat de Heere als het ware met Zichzelf heeft. Daarbij kunnen we denken aan het – zeker voor kinderen – toch wel moeilijke begrip: Gods Drie-eenheid: Vader, Zoon en Heilige Geest. Iets daarvan komen we ook al tegen in vers 2: ‘De Geest Gods zweefde op de wateren. Deze mens zal gemaakt worden naar Gods beeld en gelijkenis. De mens zal op God lijken, trekken van God vertonen. Die trekken zijn alles waarin een mens verschilt van het overige leven. Maar vooral gaat het om ‘ware kennis, gerechtigheid en heiligheid’ (HC vraag en antwoord 6 en Efeze 4:24 en Kolossensen 3:10).

Daarbij komt duidelijk zijn verbondenheid met het stof der aarde tot uitdrukking. Hij maakte de mens uit aarde. En Hij blaast hem de levensadem in. Zo ontvangt de mens van zijn Schepper het leven. Hij kan liefhebben, zich dingen herinneren, in relatie met God leven, kiezen. God maakte hem tot een levende ziel; de mens heeft een zielenleven.

Ook legt God in de mens de levenskracht om zich voort te planten. Dit komt uit in de zin: ‘God zegende hen.’ De eerste mens heet Adam, letterlijk ‘mens’. Het werd de eigenaam van de eerste mens.

De mens krijgt als taak om de hele schepping goed te beheren: het rentmeesterschap. Het voedsel voor de mens is plantaardig. In Genesis 2:4-7 wordt de geschiedenis van de schepping samengevat.

3.

- a. *Persoonlijk*
- b. *Persoonlijk*
- c. *Persoonlijk*

4.
 - a. *Persoonlijk*
 - b. *Persoonlijk*
 - c. Veel mensen ervaren hun leven als leeg en zinloos. Dat komt ten diepste omdat ze niet leven naar Gods bedoeling. Hij heeft de mens geschapen om tot Zijn eer te leven. Als dat je doel is, krijgt je leven echt zin. Iemand zei eens dat elk mens in zijn hart een gat heeft dat alleen door God gevuld kan worden. Zonder Hem ben je leeg en is je leven ten diepste zinloos.

5.
 - a. Het is goed om te beseffen dat wij mensen door de zonde aangetast zijn. Dus als hier iets van zichtbaar is, dan is dat onvolmaakt, bevlekt met zonde. Maar nog steeds geldt dat de mens geschapen is naar Gods beeld.
 - b. Goed: volmaakt, zoals God het heeft bedoeld.
Rechtvaardig: in de juiste verhouding tegenover God en naaste.
Heilig: apart gezet voor God en Zijn dienst.
 - c. Om je te bekleden met de nieuwe mens en zo dat beeld van God weer meer te gaan weerspiegelen en uit te dragen.

6. Op <https://www.nederlandse-geloofsbelijdenis.nl/artikel-12> vind je onder het artikel ook alle uitgeschreven verwijsteksten.

7. Het is zeker waar dat engelen de gelovigen bewaren en beschermen. Maar het spreken over een beschermengel mist vaak het geloof in de Heere Die Zijn engelen uitzendt. Kent je buurvrouw de Heere? Anders is het een lege uitdrukking. Engelen zijn dienstknechten van God, ze handelen naar Zijn bevelen en doen wat Hij zegt. Het is God Die bewaart.

8.
 - a. –
 - b. *Persoonlijk*
 - c. Het laat zien dat de Heere Jezus al onze vragen kent en Zelf ook heeft meegemaakt. Hij is ons in alles gelijk geworden, uitgezonderd de zonde. Het diepste lijden is door Hem gedragen, we kunnen niks meemaken waarvan Hij niet weet. Dat geeft troost en houvast in alle nood.

9.
 - a. Als je gelooft dat de Heere ervan af weet en erboven staat, dan zijn de zorgen nog niet weg, maar dan mag je wel geloven dat Hij zorgt. En dan zijn we in Zijn hand veilig.
 - b. Alles uit handen geven en Hem vertrouwen. Zoals een kind dat van de trap afspringt als papa beneden staat en zegt dat hij hem opvangt. Je kunt de sprong wagen!

Slotopdracht

-

Schets 3 – De zonde

Artikel 14-17

Benodigheden voor deze bijeenkomst

- Voor elke jongere een Bijbel en een Handreiking.
- Een leidingdeel voor jezelf als leidinggevende.
- Apparatuur voor het bekijken van het filmpje bij de startopdracht.
- Folders, kranten, vellen papier en lijn voor de alternatieve startopdracht.

Opening

- Te lezen bijbelgedeelte:
 - ✓ Genesis 3
 - ✓ Psalm 14
 - ✓ Psalm 51
 - ✓ Johannes 6:22-59
 - ✓ Romeinen 1:18-32
 - ✓ Efeze 1:3-14
- Vanuit de belijdenis:
 - ✓ Nederlandse Geloofsbelijdenis artikel 14-17
 - ✓ Dordtse Leerregels, hoofdstuk 1, artikel 6-18
 - ✓ Heidelbergse Catechismus, zondag 2-4
- Suggesties om te zingen:
 - ✓ Psalm 14:2, 3 en 7
 - ✓ Psalm 51
 - ✓ Psalm 33:6
 - ✓ Psalm 6:1 en 2
 - ✓ Alle roem is uitgesloten
 - ✓ Doorgrond mijn hart
 - ✓ Hoe kom ik van zonde vrij?
 - ✓ Ik heb je bij je naam geroepen
- Gebedspunten:
 - ✓ Belijd de Heere onze zonden, verkeerde gedachten, woorden en daden, maar ook dat we zonde zijn.
 - ✓ Bid om vergeving van zonden en een vernieuwd leven door de Geest.
 - ✓ Dank de Heere voor Zijn eeuwige liefde en de verlossing die Hij mogelijk heeft gemaakt.
 - ✓ Vraag om zekerheid voor hen die twifelen en worstelen met vragen rondom de uitverkiezing.

Doelstelling

De jongeren kunnen aan het eind van de bijeenkomst de volgende kernvragen beantwoorden:

3. Wat is (erf)zonde?
4. Wat is Gods reactie op de zonde?

Alternatieve (start)opdracht

- Laat de jongeren in folders en kranten zoveel mogelijk plaatjes en woorden zoeken die te maken hebben met zonde. Scheur ze uit en plak ze op een (of meerdere) vel(len) papier. Hang het op en bespreek dit met elkaar. Kom er aan het eind van de bijeenkomst nog even op terug.
- Bekijk een filmpje van ABC van het geloof, bijvoorbeeld over zonde of uitverkiezing.

Achtergrondinformatie – bij de artikelen

Artikel 14

Op de achtergrond van met name artikel 14 staat de eeuwenlange strijd over de vraag of de mens een vrije wil heeft om het goede te doen, of niet. Augustinus moest het opnemen tegen Pelagius, Luther tegen Erasmus en de Dordtse vaders tegen de Remonstranten. En de strijd gaat door tot op de dag van vandaag.

De evolutieleer keert de bijbelse volgorde om. Zij zegt: aan het begin van alles staat een zeer laag ontwikkeld wezen, op de grens tussen mens en dier. Door evolutie klimt hij steeds hoger en wordt hij steeds beschaafder. (Lees de krant en je vindt het tegendeel). De Bijbel zegt: in den beginne schiep God de mens naar Zijn beeld en gelijkenis, in ongekende hoogheid en rechtheid. Maar door de zonde is hij van de hoogste hoogte in de diepste diepte getuimeld van totale verlorenheid en verdorvenheid.

Pelagius (een Ierse monnik uit de 5^e eeuw) leerde: we komen als een onbeschreven blad ter wereld. Een baby heeft noch goed noch kwaad gedaan. Pas als hij later een ander ziet zondigen, komt hij tot navolging van de zonde. Wie gelooft, en zich van de zonde-navolging verre houdt, kan tot de volmaaktheid, zondeloosheid geraken. Je vindt deze zelfde gedachte terug in de sommige pinksterkringen. Dit is een oppervlakkige en onschriftuurlijke kijk op de zonde, en – dus – ook op de genade van God.

De kleine overblijfsels van het beeld Gods (artikel 14)

Vergelijk het met een ruïne: je kunt nog wel zien dat het eens in zijn glorie tijd een imposant bouwwerk moet zijn geweest, maar nu is het enkel puin. Zo is de mens door de zonde verworpen. Die puinhopen spreken van onze schuld.

Zelfs door de doop niet ganselijk teniet gedaan (artikel 15)

Tegenover de Rooms-katholieke kerk, die leert dat door de doop de erfzonde wordt weggevoerd. De bedoeling van artikel 15 is niet om hier al iets over de doop te zeggen, maar om de blijvende schade in het licht te stellen, die de val van Adam heeft teweeggebracht.

Verkiezen en verwerping (artikel 16)

Verkiezing en verwerping staan niet op één lijn. De verwerping vloeit niet op dezelfde wijze uit het besluit van God voort als Zijn verkiezing. God bewerkt wel het geloof maar niet het ongelooft. God is verre van goddeloosheid.

Verwerping is nooit los te zien van de goddeloosheid – van de zonde. Artikel 17 zegt: De mens heeft zich also in de lichamelijke en geestelijke dood geworpen. De verwerping hebben wij verdiend. De verkiezing tot zaligheid is pure barmhartigheid van de Heere.

Duidelijk is in artikel 17 dat God Zelf het initiatief neemt. Dit initiatief is noodzakelijk, genadig en evangelisch. De Heere Die beledigd is begeeft Zich om de mens te zoeken. God zoekt een mens die bevend voor Hem op de vlucht staat. Dan spreekt de Heere met twee woorden: ontdekkend (waar zijt gij?) en vertroostend: Hij belooft de Zoon. Daarin ligt de troost. We zullen goed moeten bedenken dat troost ook hier betekent tegenover een zeker kwaad een zeker goed zetten; tegenover de daad van Adam en Eva zet de Heere de zending van Zijn Zoon.

Antwoorden op de vragen en suggesties voor gesprek

Startopdracht

Je vindt het filmpje hier: <https://abcvanhetgeloof.nl/zonde#kijk-luister>.

1.
 - a. Misschien voor iets wat je jammer vindt, bijvoorbeeld: zonde dat ik die jurk niet meer pas.
 - b. Zonde is de grote 'kapotmaker'. Het betekent dat de mens de relatie met God en de naaste doelbewust vernietigt. Zonde is je doel missen, niet toekomen aan je bestemming. Zonde is opstand tegen God.
2. –
3.
 - a. Omdat de Heere geen slaven wil, maar kinderen die Hem uit liefde dienen. Zonder keus was Adam niet anders geweest dan een robot die wel moest gehoorzamen.
 - b. Dan zouden ze eeuwig hebben mogen leven met de Heere.
4. Geestelijk: in het paradijs mochten Adam en Eva leven met God, geestelijk leven. Dit is door de zonde veranderd, ze zijn geestelijk dood. De band met de Heere is doorgesneden. Wie wedergeboren wordt, wordt van geestelijk dood weer leven.
Lichamenlijk: ze zullen de lichamenlijke dood sterven, hun lichaam zal vergaan.
Eeuwig: de straf op de zonde is de eeuwig dood, dat is de hel. Eeuwig van God verlaten, eeuwig sterven.
5. De jongeren kunnen met deze opdracht op een speelse manier hun mening geven. Laat steeds enkele jongeren uitleggen waarom ze voor die plaats gekozen hebben.
6. –

7. De Heere heeft de mens niet in de zonde – waarvoor hij zelf gekozen had – laten liggen, maar is de mens op gaan zoeken. Hij komt met een plan van verlossing. Alles komt bij God vandaan!

8.
 - a. *Persoonlijk*
 - b. Uitverkiezing is dat God in de eeuwigheid mensen uitverkoren, uitgekozen heeft die zalig zullen worden. De reden voor die keuze ligt helemaal bij God. Er was in de mensen geen enkele reden te vinden waarom zij uitverkoren zouden worden. Het is Gods vrijmacht en genade. Het is onverdiend en komt helemaal bij de Heere vandaan.

9.
 - a. Kom tot Mij, geloof in Mij.
 - b. De mensen die tot Jezus komen, zijn door de Vader aan Hem gegeven (uitverkoren). De mensen die tot Jezus komen, zullen niet verworpen worden. Jezus zal hen niet wegsturen. Dus: als je in geloof tot Jezus komt, ben je uitverkoren en zul je behouden worden.
 - c. Alleen door de trekkende liefde van de Vader zul je tot Jezus komen.

Slotopdracht

Wij zijn gevallen in zonde. Het is Gods genade dat er een weg tot behoud is. Wie in geloof tot Jezus (de Weg) gaat, wordt behouden en mag tot zijn troost weten dat hij uitverkoren is.

Schets 4 – God de Zoon en de verzoening

Artikel 18-23 en 26

Benodigheden voor deze bijeenkomst

- Voor elke jongere een Bijbel en een Handreiking.
- Een leidingdeel voor jezelf als leidinggevende.
- Pennen en papier het lied/gedicht van vraag 4.
- Bord met stiften / vel papier met pennen voor het woordweb uit de alternatieve startopdracht.

Opening

- Te lezen bijbelgedeelte:
 - ✓ Jesaja 1
 - ✓ Jesaja 53
 - ✓ Galaten 4:1-7
 - ✓ Efeze 2:11-22
 - ✓ Hebreëen 2:5-18
 - ✓ Hebreëen 9:11-28
- Vanuit de belijdenis:
 - ✓ Nederlandse Geloofsbelijdenis artikel 18-23 en 26
 - ✓ Heidelbergse Catechismus zondag 5-6 en 23-24
- Suggesties om te zingen:
 - ✓ Psalm 40:4
 - ✓ Psalm 65:2
 - ✓ Psalm 51:7
 - ✓ Psalm 111:5
 - ✓ Psalm 130
 - ✓ Create in me a clean heart
 - ✓ De grote Hogepriester
 - ✓ Heer', Uw bloed dat reinigt mij
 - ✓ Ik wil zingen van mijn Heiland
 - ✓ O God Die mij hebt vrijgekocht
- Gebedspunten:
 - ✓ Dank God voor de gave van Zijn Zoon.
 - ✓ Dank de Heere Jezus voor Zijn liefde, Zijn lijden en sterven voor zondaren.
 - ✓ Bid om verzoening van onze zonden, dat we rechtvaardig voor God mogen staan door het geloof in de Heere Jezus.

Doelstelling

De jongeren kunnen aan het eind van de bijeenkomst de volgende kernvragen beantwoorden:

1. Wat is de betekenis van verzoening en rechtvaardiging?
2. Wat betekent het om in Jezus te geloven?

Alternatieve (start)opdracht

- Waar denk je aan bij opofferen? Lees het volgende verhaal voor:

In 1941 werd de Poolse priester Maximiliaan Kolbe door de Gestapo ingerekend en naar concentratiekamp Auschwitz afgevoerd. Na een vermeende ontsnappingspoging van een gevangene uit de barak van Kolbe werden tien mannen veroordeeld tot de hongerdood in een bunker. Onder hen was een vader van twee kinderen. Kolbe bood zich aan als plaatsvervanger voor deze man. De tien mannen werden op 31 juli 1941 vastgezet. Toen op 14 augustus nog steeds vier mannen, onder wie Kolbe, in leven waren, kregen zij een dodelijke injectie.

Wat doet dit verhaal met jou? Op welke manier lijkt Kolbe op de Heere Jezus? Kun jij persoonlijk zeggen: 'Jezus offerde Zich voor mij op'?

- Maak met elkaar een woordweb bij het onderwerp van deze schets. Schrijf in het midden 'God de Zoon en de verzoening' en laat iedereen erbij schrijven wat dit bij hem/haar oproept.

Achtergrondinformatie – bij de artikelen

Op de achtergrond van de artikelen 18-21 staat de belijdenis van Chalcedon (451) over de twee naturen van Christus: Die naturen zijn ongemengd en onveranderd, ongedeeld en ongescheiden, zó heeft de kerk toen uitgesproken.

In de dagen van de Reformatie werd de menswording van de Heere Jezus fel bestreden door de Wederdopers. Zij stelden dat de zonde in de natuur zit. Zo was het voor hen onmogelijk te geloven dat Christus die menselijke, zondige natuur heeft aangenomen. Ze maakten er dan ook wat anders van: Jezus is niet geboren **uit** de maagd Maria, maar **in** Maria. Hij is enkel door haar heengegaan zoals een zonnestraal valt door een vuile ruit of zoals water stroomt door een vuile goot. Maria is dan die vuile goot, dat vuile raam. Christus is het zuivere water. Hij heeft – om zo te zeggen – in haar schoot vertoefd als een gast in een hotel. Zo alleen bleef Hij buiten het slangenvenijn van de zonde.

In artikel 18 wordt daartegen krachtig stelling genomen. Christus heeft de ware menselijke natuur. Vandaar ook dat onze belijdenis die vijf namen noemt: David, Maria, Juda, Isaï en Abraham.

Artikel 21 spreekt over de ordening van Melchizedek. Deze Melchizedek (Genesis 14) heeft zijn priesterschap niet te danken aan afstamming uit een bepaald geslacht of stam. Vergelijk Hebreëën 7:3. Hij, de koning van Salem, de vredevorst, is een type van Christus. Ook Christus is op een bijzondere manier in het priesterambt gesteld en Hij heeft de belangen van de Zijnen behartigd en heeft hen heengeleid tot de volle zaligheid.

Deze bijzondere Hogepriester is dan ook de lijdende Hogepriester, Die Zijn programma heeft gevonden in Jesaja 53.

Geen ander middel te versieren (artikel 21)

Dat woord versieren betekent uitdenken. Hier wordt een duidelijke stelling genomen tegen Rome, waar men probeert op allerlei manieren zelf rechtvaardig voor God te zijn.

Doch wij verstaand niet dat het (...) het geloof zélf is dat ons rechtvaardigt (artikel 22).

Het geloof brengt ons de gerechtigheid niet op zichzelf, maar doordat het zich op Christus richt. Het geloof is slechts het kanaal waarlangs, of de lege handen waarin wij Christus, onze gerechtigheid, ontvangen. Het is dus wat anders op ons geloof te steunen (steunen op een lege hand?) of op Christus te steunen.

Maar Jezus Christus, ons toerekenende al Zijn verdiensten ... (artikel 22)

Let op het woord 'toerekening' in artikel 22 en 23. Dat is naar de Schrift is, volgt uit Genesis 15:6 en Romeinen 4. Op de vraag: hoe wordt Christus en Zijn gerechtigheid ons deel (zodat wij op grond daarvan worden vrijgesproken in het gerecht van God) moet het antwoord luiden: door toerekening. Het is niet zo dat wij geen zonde meer hebben (wij hebben er helaas vele), maar God rekent ze niet toe. Wie het volgende verstaan kan, is dicht bij het geheid van de zaak: Hoe zijn wij rechtvaardig voor God? Antwoord: Op dezelfde wijze als Christus een zondaar is geweest (Calvijn in zijn commentaar op 2 Korinthe 5:21).

En daarom houden wij dit fundament altijd vast, Gode al de eer gevende (artikel 23)

De leer van de onverdiende rechtvaardiging is niet het dak van het gebouw, dat het gebouw wel dekt maar waarop geen gebouw kan rusten, maar deze zuivere leer is het fundament. Is het niet wonderlijk hiermee gesteld? Juist waar nu alles van de mens wegvalt, daar staan wij het meest vast. Mist wij maar ditzelfde fundament vasthouden en niet loslaten. Wij zijn zo dwaas dat wij liever overal gronden van willen maken en ... onszélf al de eer gevende.

Maar deze Middelaar (...) moet ons door Zijn grootheid niet verschrikken (artikel 26)

Hij zou ons kunnen verschrikken omdat Hij niet alleen een ware menselijke natuur, maar ook een waarachtige goddelijke natuur heeft. toch moet dit ons niet bevreesd maken, want:

- a. Wie bemint ons zoals Hij?
- b. Wie is meer in staat om ons te helpen dan Hij?
- c. Wie zal eerder verhoord worden dan Hij?

Zo is Hij ons zeer nabij en is Hij onze Ladder Jakobs, *welker opperste (Zijn goddelijke natuur) aan de hemel raakte*, maar die ook tot de aarde reikte (Zijn menselijke natuur).

Dit gebruik ... dat men de heiligen onteert in plaats van die te eren (artikel 26)

Allerlei heiligenfiguren plaatste men als middelaar tussen God en ons. Deze konden met hun verdiensten en voorbeden onze voorsprekers zijn. Dit noemt artikel 26 geen heiligenverering maar heiligenontering.

Daarom, de apostel, willende deze zotte vrees ... (artikel 26)

Er is derhalve onderscheid tussen vrees en vrees. De vrees, die hier bedoeld wordt, behoort niet tot de vreze des Heeren, maar is ongelovige vreesachtigheid, waaruit heiligschennis voortkomt. Van deze vrees moeten wij verlost worden, en dat kan alleen de liefde doen. Zie 1 Johannes 4:18.

Antwoorden op de vragen en suggesties voor gesprek

Startopdracht

-

1. *Je kunt er ook voor kiezen de teksten te verdelen over verschillende groepjes.*
Psalm 90:2 en Galaten 4:4 → In Zijn Godheid is Hij eeuwig; Hij is als Mens in de tijd geboren.
Psalm 121:4 en Lukas 8:23-24 → God sluimert of slaapt niet. Jezus heeft als Mens moeheid gekend en had slaap nodig.
Psalm 23:1 en Handelingen 8:32 → Hij is Herder Die zorgt en leidt, en het schaap dat geslacht wordt.
Johannes 6:35 en Mattheüs 4:2 → Hij is het Brood dat leven geeft en als Mens heeft Hij honger geleden.
Johannes 7:37 en Johannes 19:28 → Als God kan Hij de eeuwige dorst van mensen lessen, als Me
2. Omdat we te maken hebben met de gevolgen van de zonden. Daar kunnen we niet zomaar overheen stappen omdat de Heere dat ook niet kan.
3.
 - a. Er moet straf volgen op de zonde en die straf moet gedragen worden. Dat vraagt Gods rechtvaardigheid en dat is wat Jezus doet als Hij sterft aan het kruis.
 - b. Dat betekent dat er genade en vergeving mogelijk is voor ieder die zijn zonde belijdt en laat.
4. -
5. De hogepriester bracht met Grote Verzoendag het offer ter verzoening. Elke hogepriester moest dan ook voor zijn eigen zonden een offer brengen. Maar het offer dat Jezus brengt als Hogepriester is alleen voor Zijn volk, Hij heeft geen zonden die verzoend hoeven te worden. En het offer dat Hij brengt is Zijn eigen leven. Hij is dus offer en priester tegelijk.
6.
 - a. Romeinen 4:5 – het is God Die de goddeloze rechtvaardigt. Deze gerechtigheid ontvang je niet door te werken, maar alleen door het geloof.
2 Korinthe 5:21 – Jezus had geen zonde maar werd tot zonde gemaakt. Door Zijn offer kunnen wij rechtvaardig voor God staan. Hij draagt onze zonde, door het geloof ontvangen wij Zijn gerechtigheid.

- b. *Persoonlijk*
 - c. Dat ontvang je, door het werk van de Heilige Geest. Je krijgt het als je er om vraagt, om bidt.
 - d. Alle schatten en weldaden die Jezus aan het kruis voor Zijn volk heeft verdiend. Denk aan: vergeving, verlossing, eeuwig leven, rechtvaardigheid, heiliging, enz.
- 7.
- a. Rechtvaardig betekent dat de verhouding recht, goed is. Er staat niks meer tussen God en jou in, alles is goed. De zonde is weg.
 - b. Door het offer van de Heere Jezus ontvangt de zondaar de rechtvaardiging. God ziet hem in Christus als rechtvaardig, alsof hij geen zonde gedaan heeft. Tegelijk blijft iemand die wedergeboren is een zondaar. Hij wordt een twee-mens: zondaar en rechtvaardige tegelijk.
 - c. *Persoonlijk*.
8. Jezus heeft als de grote Hogepriester het offer ter verzoening gebracht. Daar mag je zeker van zijn. Als je in Hem gelooft, mag je weten dat je zonden vergeven zijn. En deze Hogepriester heeft in Zijn leven alles meegemaakt wat jij ook meer mee kunt maken. Daarom kan Hij als geen ander meelijden in je moeite, zwakheid en aanvechtingen. Daarom mag je vrijmoedig tot Hem komen, in gebed, om te vragen om genade en barmhartigheid. Hij wil je helpen, op Zijn tijd.

Slotopdracht

-

Schets 5 – God de Heilige Geest en de heiliging

Artikel 24-25

Benodigheden voor deze bijeenkomst

- Voor elke jongere een Bijbel en een Handreiking.
- Een leidingdeel voor jezelf als leidinggevende.
- Bord met stiften / papier met pennen voor het woordweb uit de startopdracht.
- Vellen papier en pennen voor vraag 5.
- Pen en papier voor de elf uit de slotopdracht.

Opening

- Te lezen bijbelgedeelte:
 - ✓ Efeze 4:17-32 en Efeze 5
 - ✓ Leviticus 19
 - ✓ Johannes 16:5-15
 - ✓ Galaten 5
 - ✓ Jakobus 2
- Vanuit de belijdenis:
 - ✓ Nederlandse Geloofsbelijdenis artikel 24-25
 - ✓ Heidelbergse Catechismus zondag 20 en 32-33
- Suggesties om te zingen:
 - ✓ Psalm 25:2
 - ✓ Psalm 51:6
 - ✓ Psalm 143:10
 - ✓ Psalm 119:3 en 9
 - ✓ Psalm 1:1
 - ✓ O Heil'ge Geest Die levend maakt
 - ✓ Geest van hierboven
 - ✓ Neem mijn leven
 - ✓ Laat mij zijn een instrument
 - ✓ Create in me a clean heart
- Gebedspunten:
 - ✓ Loof de Heere om Wie Hij is: Vader, Zoon en Heilige Geest.
 - ✓ Dank God dat ook de heiliging van Hem komt. Bid om een heilig leven in Zijn dienst.
 - ✓ Vraag de Heilige Geest om je hart en leven te vernieuwen.

Doelstelling

De jongeren kunnen aan het eind van de bijeenkomst de volgende kernvragen beantwoorden:

5. Wat is het werk van God de Heilige Geest?
6. Wat betekent de heiliging en wat is het verband met de rechtvaardiging?

Alternatieve (start)opdracht

- Lees en bespreek dit voorbeeld van het werk van de Heilige Geest:
Een predikant schreef eens over de gave van de Heilige Geest: “Er is een klein meisje dat buiten koude handjes gekregen heeft. De moeder blaast erop en het kind merkt: mijn vingers worden warm. De moeder haalt de warmte als het ware uit haar binnenste en door haar adem geeft ze die aan haar kind door. Zo komt de Geest van Jezus uit het binnenste, uit het hart van God, en maakt ons hart warm.”
Wat vind je van dit beeld?
Zoek Johannes 20:22 op. Stel je voor dat jij een van de discipelen bent. Wat gebeurt er met je? Wat zie je? Wat voel je?
- Lees en bespreek dit voorbeeld over de betekenis van heilig:
Vanwege de grote drukte op de snelwegen in Nederland heeft de overheid besloten dat de vluchtstrook tijdens de spitsuren op sommige trajecten als rijstrook mag worden gebruikt. Toen dit plan bekend werd gemaakt, werd iemand van Veilig Verkeer Nederland gevraagd wat zijn mening daarover was. Hij vond dit geen goed idee en zou het betreuren als dit besluit werd genomen. “Als we dit gaan doen, is de vluchtstrook niet meer heilig”, zei hij.
In de Bijbel betekent heilig: anders, afgescheiden van de rest voor een ander doel. Gebruikt deze medewerker van Veilig Verkeerd Nederland het woord ‘heilig’ op de juiste manier? Waarom wel/niet?

Achtergrondinformatie – bij de artikelen

Wij geloven dat dit waarachtig geloof (...) hem wederbaart en maakt tot een nieuwe mens (artikel 24).

Hier hebben wij een goede omschrijving van de heiligmaking: het proces van vernieuwing dat Christus door Zijn Geest in ons volvoert, waarvan het begin de wedergeboorte is (dan worden we van dood levens gemaakt), maar waarvan de voortgang bestaat in de dagelijkse bekering, en waarvan het einde pas de heerlijkmaking ná dit leven is (vergelijk Romeinen 7:24).

Daarom is het zover vandaar ... (artikel 24).

Dit is een antwoord op de lastering van sommigen die zeggen: Maar is deze leer van de onverdiende rechtvaardiging, waarvoor we niets behoeven te doen, niet te goedkoop, schadelijk zelfs? Waar blijven de bekering en de goede werken?

Voorts (...), zo gronden wij toch onze zaligheid niet daarop (artikel 24).

Men zou de vraag kunnen stellen: Worden wij vóór onze wedergeboorte alleen door het geloof gerechtvaardigd, en ná onze wedergeboorte wellicht door het geloof én onze heiligmaking samen? Het antwoord is dat zelfs de beste bekeerden in dit leven nooit zover kunnen komen dat zij met hun ene been op Christus steunen en met hun andere been op hun bekering.

Waarom dat zo is, zegt het laatste deel van artikel 24. In de rechtvaardiging en in de heiligmaking blijven wij aangewezen op het sola gratia (alleen door genade).

De ceremonieën en figuren der wet (artikel 25).

De hele dienst van God was onder het Oude Testament gehuld in schaduwen. De ceremonie van de besnijdenis moet ophouden, zie Galaten 5:2. Ten aanzien van het strenge onderscheid tussen reine en onreine dieren verklaart God: "Hetgeen God gereinigt heeft, zult gij niet gemeen maken." (Handelingen 10:15). De tempel en de dienst daarin, zou nauwkeurig door God beschreven, moet worden weggedaan, zie Johannes 4:20-26. Dat Christus de vervulling van de wet is, komt nergens duidelijker naar voren dan in Mattheüs 27:51.

Nochtans blijft ons de waarheid en de substantie daarvan in Christus Jezus (artikel 25).

Het Nieuwe Testament is niet een verarming, maar een verrijking. Het oude kan juist weg, omdat het nieuwe gekomen is. Voorbeeld: voor dat het huis gereed is, is alle aandacht gericht op de bouwtekening, waarop het huis staat afgebeeld alsof het al klaar was. Als het huis er zelf is, mag de tekening verdwijnen (zie Hebreëen 8:13).

En nu? Wij hebben een grote Priester over het huis van God (Hebreëen 10:21). Wij hebben een altaar (Hebreëen 13:10). Ons Pascha is geslacht (1 Korinthe 5:7). In Christus blijft de *waarheid en de substantie*.

Intussen gebruiken wij nog de getuigenissen, genomen uit de wet en de profeten (artikel 25).
Omdat wij:

- a. In de wet en de profeten leren kennen wat Gods wil is. Zo met name de Tien Geboden. Ook het Oude Testament hebben wij nodig om ons leven *te reguleren tot Gods eer*.
- b. In de wet en de profeten leren kennen wat Gods Evangelie is. Het Oude Testament is vol van Christus. Zo hebben wij het Oude Testament nodig om ons *in het Evangelie te bevestigen*. Vergelijk vraag en antwoord 19 van de Catechismus.

Antwoorden op de vragen en suggesties voor gesprek

Startopdracht

-

Stelling

Het is waar dat rechtvaardiging iets is wat ik krijg. Maar als je zegt dat geloof iets is wat je moet doen, klopt dat toch niet helemaal. Ook geloof is een gave van God. Je wordt zowel bij de rechtvaardiging als bij het geloven betrokken, het gaat helemaal om jou. Maar het is de Heere Die het werkt, terwijl jij erbij ingeschakeld wordt.

1.

Exodus 15:11; God is verheerlijkt in heiligheid. Niemand is met Hem te vergelijken. Hij is het meest heilig.

Exodus 20:11; De sabbatdag is door God geheiligd, apart gezet, toegewijd aan Hem.

Exodus 25:8; De plaats waar God wil wonen wordt een heiligdom genoemd. Alles wat bij de Heere hoort, is heilig.

Leviticus 19:2; Omdat God heilig is, moeten ook wij heilig zijn en heilig leven. Daarvoor geeft de Heere Zijn wetten.

1 Petrus 2:9; Door genade is een christen onderdeel van Gods heilige volk geworden. Hij hoort helemaal bij God en daarom is hij heilig. Zo mag hij in deze wereld getuigen van God en in Zijn dienst staan.

Openbaring 5:8; God is heilig en wordt aanbeden. Dat gebeurt in de hemel in alle volmaaktheid. Je leest hier ook over de gebeden van de heiligen, dat zijn de gelovigen op aarde. Hun gebeden worden tot voor Gods troon gebracht.

2. Heiligheid en zonde gaan niet samen. Als mensen zijn wij zondig en daarmee niet heilig. Maar door genade kunnen wij weer heilig worden.

3.

- a. Wedergeboorte, vernieuwing, verlossing.
- b. Bij het geloof horen de goede werken. Wie gelooft, wil uit dankbaarheid tot eer van de Heere leven. Echt geloof kan daarom niet werkeloos zijn. Jakobus zegt dit in zijn brief heel stellig. Hij zegt dat hij uit de werken het geloof kan laten zien en dat geloof zonder werken dood is.
- c. Alleen een goede boom kan goede vruchten voort brengen. Zo kun je pas goede werken doen als je leven vernieuwd is.
- d. Je wordt niet behouden omdat je zulke goede werken doet. Daar kun je nooit op bouwen. Zalig wordt je door het geloof in de Heere Jezus. Als je zou vertrouwen op je goede werken, zou je altijd twijfelen omdat ook onze goede werken met zonden bevlekt zijn. Maar als je vertrouwt op de Heere Jezus, dan mag je zeker weten.

Stelling

Het is waar dat de Heilige Geest de heiliging in je werkt en dat je daardoor het goede gaat willen en doen, maar dat wil niet zeggen dat je de heiliging zélf uitwerkt. Nee, het is God Die dit in je doet. Hij verandert je hart en maakt je steeds weer nieuw.

4.

- a. *Persoonlijk*
- b. Het gevaar is dat je niet op de Heere vertrouwt maar op je eigen werken.

5.

Oude mens: heidenen – zinloos denken – verduisterd in het verstand – vervreemd van het leven uit God – onwetend – verhard hart – ongevoelig – losbandig – onrein – gaat te gronde – bitterheid, toorn, woede, geschreeuw en laster.

Nieuwe mens: heeft Christus leren kennen – is door Hem onderwezen – legt de oude mens af – vernieuwd in de geest van het denken – bekleedt met de nieuwe mens, naar Gods beeld, in ware gerechtigheid en heiligheid – spreekt de waarheid en legt de leugen af – wordt boos maar zondigt niet – laat de zon niet onder gaan over de boosheid - geeft de duivel geen plaats – niet stelen maar goed doen met je handen – delen met wie gebrek heeft – geen vuile taal

maar goede woorden – bedroef de Geest niet – is verzegeld met de Geest – vriendelijk en barmhartig – vergeeft elkaar.

Stelling

Het leven van de heiliging is een leven vol strijd omdat de zonde in mij en in de wereld steeds weer de kop opsteekt en me verleidt. Daartegen heb ik mijn leven lang te strijden, met de hulp van de Heilige Geest.

Of jongeren dit leven kennen is afhankelijk van de vraag of ze in geloof met God leven. Pas ervoor op dat het spreken over de heiliging niet tot wetticisme verwordt.

6. Om heilig te leven, daarnaar te jagen – dat is: ermee bezig zijn, ernaar streven – omdat zonder zo'n leven je voor God niet kunt bestaan. Het is de hoge roeping van een christen om heilig te leven. Dat is de Heere waard!

7.
 - a. *Persoonlijk*
 - b. *Persoonlijk*
 - c. *Persoonlijk*
 - d. Je moet de Heere Jezus kennen als je Zaligmaker. Je moet bekeerd zijn en in Hem geloven. Dan zul je Hem kunnen en willen ontmoeten. Dan verlang je naar het moment om voor eeuwig zonder zonde met Hem te leven, om Hem groot te maken en te prijzen voor Wie Hij is en wat Hij heeft gegeven!

Slotopdracht

-

Schets 6 – De kerk en de sacramenten

Artikel 27-35

Benodigheden voor deze bijeenkomst

- Voor elke jongere een Bijbel en een Handreiking.
- Een leidingdeel voor jezelf als leidinggevende.
- Vellen papier en pennen voor de startopdracht.

Opening

- Te lezen bijbelgedeelte:
 - ✓ Handelingen 2:37-47
 - ✓ Mattheüs 26:26-35
 - ✓ Mattheüs 28:16-18
 - ✓ 1 Korinthe 11:17-34
 - ✓ Handelingen 8:26-40
- Vanuit de belijdenis:
 - ✓ Nederlandse Geloofsbelijdenis artikel 27-35
 - ✓ Heidelbergse Catechismus zondag 21 en 25-30
- Suggesties om te zingen:
 - ✓ Psalm 105:5
 - ✓ Psalm 122:1
 - ✓ Psalm 15:1
 - ✓ Psalm 116:7, 10 en 11
 - ✓ Psalm 111:5
 - ✓ Psalm 23
 - ✓ De kerk van alle tijden
 - ✓ Ik heb je bij je naam geroepen
 - ✓ Aan de maaltijd wordt het stil
 - ✓ O alle dorstigen, komt
 - ✓ Roept uit aan alle stranden
- Gebedspunten:
 - ✓ Dank de Heere dat je onderdeel mag zijn van de gemeente en dat je gedoopt bent.
 - ✓ Bid of God de belofte van de doop wil waarmaken in je leven.
 - ✓ Dank de Heere omdat Hij de kerk in stand houdt en ervoor zorgt dat de kerk er altijd zal zijn.
 - ✓ Bid om zegen en vrucht op het zendings- en evangelisatiewerk.
 - ✓ Bid voor de vervolgde kerk.

Doelstelling

De jongeren kunnen aan het eind van de bijeenkomst de volgende kernvragen beantwoorden:

7. Wat is de kerk en wat is mijn plaats daarin?
8. Wat is de betekenis van de sacramenten voor mij?

Alternatieve (start)opdracht

- Praat met elkaar door over de betekenis van de Heilige Doop en het Heilig Avondmaal. Hoe beleven de jongeren de diensten waarin de sacramenten bediend worden? Is er verschil tussen een doopdienst en een avondmaalsdienst? Hoe komt dat?
- Nodig wat gemeenteleden uit die iets willen vertellen over het Heilig Avondmaal.
- Bekijk een filmpje met uitleg over één van de sacramenten, op ABC van het geloof.

Achtergrondinformatie – bij de artikelen

Niet gebonden aan een zekere plaats of zekere personen (artikel 27)

Rome bidt de kerk aan die plaats en aan de persoon van de paus. Wij kunnen de kerk nooit beperken tot één plaats, één kerkverband, één land. Ook mag ze niet staan of vallen met hooggewaardeerde predikanten!

Nochtans tezamen gevoegd en verenigd ... door één zelfde Geest (artikel 27)

Dit is de eenheid van de kerk. Niet als bij Rome eenzelfde liturgie, eenzelfde persoon die wereldwijd leiding geeft. Maar de Geest, Die al Gods kinderen dezelfde dingen leert. Een gelovige hier in Nederland en een ergens in Rustland spreken niet dezelfde taal. Toch hebben ze, als het goed is, hetzelfde mogen ondervinden.

Buiten de kerk geen zaligheid (artikel 28)

Uitspraak van Cyprianus (ong. 250). Misbruikt door de Roomse kerk. Toch hier gehandhaafd. Maar lees wel wat eraan vooraf gaat! *Aangezien deze heilige vergadering is een verzameling van degenen die zalig worden.* Buiten die vergadering is inderdaad geen zaligheid. God kan iemand wel buiten de kerk bekeren. Maar als het echt is, zal zo iemand zich nu gaan voegen bij Gods volk rondom het Woord. God je Vader noemen en de kerk als moeder verachten is niet mogelijk.

Niemand behoort zich op zichzelf te houden (artikel 28)

Dit is gericht tegen de Wederdopers. Zij hielden zich bewust afzijdig van de kerk. Zij waren geestelijk zover gevorderd in eigen oog, dat ze ver boven een predikende dominee en een huisbezoek doende ouderling stonden. Maar niemand, hoe begaafd of ontwikkeld ook, verheffe zich boven de kerk!

Het ambt aller gelovigen (artikel 28)

Ambt betekent hier vooral plicht. Gericht tot degenen die aarzelen de Roomse Kerk te verlaten. Het is in bepaalde gevallen een plicht om je af te scheiden. Dit artikel speelde bij de Afscheiding in 1834 een belangrijke rol.

Hypocrieten (artikel 29)

Dit betekent letterlijk toneelspelers. Iemand die wel in de kerk zit, maar doet alsof, zonder dat zijn hart echt naar de Heere uitgaat. Zij behoren (uiterlijk) wel tot de kerk, maar zijn niet van de kerk.

Geestelijke politie (artikel 30)

Dit klinkt ons misschien hard in de oren, maar het wordt gebruikt in een voor ons verouderde betekenis, nl. die van bestuurswijze, bestuursorde, manier van regeren.

Verkiezing (artikel 31)

De wettige verkiezing van de kerk is hier de verkiezing door de kerk, de gemeente. Dit staat enerzijds tegenover het zichzelf opdringen met betrekking tot het ambt (in tegenstelling tot Hebrëeën 5:4), zoals dopers-gezinden toen en nu deden en doen, anderzijds tegenover de benoeming van hogerhand in de Rooms Katholieke kerk.

In het bevestigingsformulier van ambtsdragers komt ook de vraag voor, of men in zijn hart gevoelt (= overtuigd is) dat men wettig tot zijn dienst beroepen is.

Vervolgens wordt in artikel 31 duidelijk gemaakt dat de ene predikant niet boven de andere staat, al zou de één 40 jaar in het ambt staan en de ander maar 2 jaar. Wel is het wijs, om van de ervaring van een oudere predikant te willen leren. Ook voor de ambten onderling geldt dat een predikant niet boven een ouderling of diaken staat.

De laatste zin van artikel 31 is van toepassing ondanks de zwakheden en gebreken van ambtsdragers, en ondanks dat je het wel eens niet met hun beleid eens kunt zijn. Laat dit ook onze gedragslijn zijn, want in de praktijk ontbreekt het daar nog wel eens aan.

Aan het eind van artikel 32 wordt gesproken over de ex-communicatie (= het buiten de gemeenschap sluiten), hetzelfde als de ban (uitbannen). Dat moet helaas gebeuren bij het volharden in grove, openbare zonden, om de gemeente zuiver te houden en Gods Naam niet te ontheiligen. Dat gebeurt pas na veel vermaningen, niet alleen van ambtsdragers, maar ook van mede-gemeenteleden. (Zie Mattheüs 18:15, Hebrëeën 10:24 en Jakobus 5:19-20.)

De sacramenten (artikel 33)

Het woord sacrament komt in de Bijbel niet voor. Het is afgeleid van het Latijnse sacramentum, dat is: het middel waardoor iets gewijd, geheiligd wordt. Het was de aanduiding voor de eed die een soldaat aflegde als hij in het Romeinse leger werd opgenomen. Een bijbelse naam zou kunnen zijn: verbondszegels.

Acht hebbende op onze grovigheid (artikel 33)

Dit woord wijst erop dat de mens van nature geen oog heeft voor de geestelijke dingen. Bovendien kent God de gelovigen in hun zwakheid: twijfel en aanvechting.

Het is Gods goedheid dat Hij aanschouwelijk onderwijs geeft in de sacramenten. Op zichzelf heeft Gods belofte geen bevestiging nodig.

Gevoegd bij het Woord van het Evangelie (artikel 33)

Het Woord heeft een plus ten opzichte van de sacramenten. De laatste dienen immers alleen tot versterking van het geloof, terwijl door het Woord het geloof gewerkt én versterkt wordt. Bij Rome is het Woord ondergeschikt aan de sacramenten, wat te zien is aan de plaats van het altaar en de preekstoel in de kerkgebouwen.

De Roomse Kerk kent zeven sacramenten: doop, vormsel, eucharistie, biecht, laatste oliesel, huwelijk en priesterwijding. Bij verschillende sekten ontbreken de sacramenten.

De doop (artikel 34)

We spreken van belofte en eis van het verbond, zo ook van verbondszegen en verbondswraak. De doop verplicht tot een nieuwe gehoorzaamheid jegens Hem Wiens merk- en veldteken we dragen. Dit omschrijft het doopformulier met: De Heere aanhangen, betrouwen en liefhebben van ganser harte. In die weg mogen de gelovigen de vertroosting en verzekerdheid van Gods Vaderlijke goedheid ervaren.

Het avondmaal (artikel 35)

Bij het Heilig Avondmaal worden we bepaald bij het ene fundament van onze zaligheid: het verzoenend sterven van de Borg Jezus Christus. Wie Avondmaal viert, betuigt dat in dat eens gebrachte offer zijn leven ligt.

In de Rooms Katholieke kerk leert men de leer van de transsubstantiatie (= verandering van de substantie). Als de priester de instellingswoorden uitspreekt, veranderen brood en wijn metterdaad in het lichaam en bloed van Christus. Bij elke mis wordt dan het offer van Jezus herhaald.

Ook Luther leerde dat het lichaam van Christus niet buiten het teken van het Avondmaal is. Hóe – dat is onbekend, maar het lichaam van Christus is waarachtig aanwezig in, met en onder het Avondmaal. Zijn standpunt wordt genoemd: consubstantiatieleer.

Jezus Christus heeft Zelf het Avondmaal ingesteld, in de nacht waarin Hij verraden werd. Met Zijn discipelen vierde Jezus het Pascha, dat herinnerde aan de bevrijding uit Egypte. Hij is het Lam door Wie Gods kinderen verlost worden uit het diensthuis der zonde. Zo kan het Heilig Avondmaal genoemd worden het nieuwtestamentische bevrijdingsfeest.

Dit sacrament is ingesteld voor Christus' huisgezin; alleen de wedergeborenen. Zij moeten het lichaam des Heeren onderscheiden, dat wil zeggen dit brood en wijn onderscheiden van ander brood en wijn; de unieke betekenis van Christus' middelaarswerk erkennen. Het Heilig Avondmaal is dus niet opengesteld voor kinderen.

Bij de viering moeten we letten op de zichtbare handelingen: het breken van het brood en het vergieten van de wijn; het uitdelen en aannemen; het eten en drinken.

Rondom de viering van het Avondmaal wordt tucht uitgeoefend; Gods kinderen die in zonde vallen moeten door zelftucht geen Avondmaal houden, zolang zij in de zonde blijven. Vanwege de haar gegeven sleutelmacht heeft de kerk voorts de roeping om zondaren te vermanen zich van de tafel des Heeren te onthouden.

Daarom verwerpen wij alle inmengselen (artikel 35)

In de Roomse kerk had men allerlei ceremoniën rondom de mis ingevoerd, zoals het ronddragen en aanbidden van de heilige hostie (het avondmaalsbrood) en de processie (een optocht met beelden en hostie, gepaard met gebeden en gezangen). Dit ontheiligt de sacramenten. De kerk der Reformatie neemt genoeg met hetgeen Christus heeft geboden en is dus sober in haar Avondmaalsviering.

Antwoorden op de vragen en suggesties voor gesprek

Startopdracht

De kerk is het volk van God waarvan Christus het hoofd is. Zie ook ABC van het geloof.

1.
 - a. Er is één kerk. Dit zijn alle mensen die oprecht gelovigen in de Heere Jezus. Kerk betekent: dat wat van de Heere is.
 - b. –
 - c. Vanaf het begin van de wereld.
 - d. Omdat God Zijn volk verzamelt en de Heere Jezus terugkomt als de laatste ingegaan is in het Koninkrijk. Koning Christus kan niet zonder onderdanen zijn.
 - e. Het weerspiegelt iets van Gods grootheid: overal op deze wereld heeft Hij Zijn onderdanen. Het maakt ons plekje ook wat relatief.
2. *Persoonlijk*
3.
 - a. Dat is de zuivere prediking van het evangelie, de zuivere bediening van de sacramenten zoals Christus die heeft ingesteld en de uitoefening van de kerkelijke tucht om de zonden te bestraffen.
 - b. Jezus Christus.
 - c. *Persoonlijk*
4. *Mooi om samen dit gesprek te voeren. Het is fijn als je de punten uit de vorige vraag in dit gesprek in kunt brengen. Hoe belangrijk vinden de jongeren het dat de kerk is zoals de Heere het bedoeld heeft? En hoe hoog staat het dienen van de Heere op hun prioriteitenlijstje?*
5.

1 Korinthe 12:12-27 – één lichaam; dit duidt op de eenheid (samen één lichaam) en de verscheidenheid van de gelovigen (allemaal verschillende lichaamsdelen).
Johannes 15:1-8 – een wijngaard / wijnstok; Jezus is de wijnstok, elke gelovige draagt in Hem vrucht. Het duidt ook op de noodzaak om vrucht te dragen.
Efeze 5:22-33 – een huwelijk; Christus als man en de gemeente als bruid. Het duidt op de grote liefde van Christus voor Zijn kerk.

Johannes 10:14-16 – een kudde schapen met Jezus als Herder; Hij is de Eigenaar van de kerk en de schapen hebben Hem te volgen. De schapen komen overal vandaan, uit Jood en heiden.

1 Korinthe 3:1-9 – de akker van God; alle dienstknechten mogen werken op die akker, maar God zorgt voor de groei.

1 Petrus 2:1-5 – een huis waarvan Jezus de hoeksteen en de gelovigen de stenen zijn. Samen worden we gebouwd tot een geestelijk huis tot eer van God.

6. Doop: het doopwater laat ons zien dat we vies zijn van de zonde en gewassen moeten worden. Het verwijst naar Jezus' bloed dat onze zonden wegwast.
Avondmaal: brood en wijn laten zien hoe Jezus Zijn leven heeft gegeven om ons te verlossen. In Hem is het leven te vinden.
7.
 - a. Je bent anders dan iemand die niet gedoopt is, omdat de Heere Zijn Naam aan jouw leven verbonden heeft. Hij heeft gezegd: je bent van Mij. Je wordt geroepen om tot eer van Hem te leven. Je hebt ook Zijn belofte ontvangen dat Hij als een Vader voor je zorgen wil, als de Zoon je zonden wilt vergeven en als de Heilige Geest je hart en leven nieuw wil maken.
 - b. *Persoonlijk*
 - c. *Persoonlijk*
8.
 - a. Je wordt gedoopt in de Naam van de Vader, Zoon en Heilige Geest en je ontvangt daarmee een drievoudige belofte. De Vader wil jou God en Vader zijn. De Zoon wil jou Verlosser en Zaligmaker zijn. De Heilige Geest wil je heilig maken.
 - b. Dat jij als Zijn kind leeft en je leven helemaal aan Hem overgeeft. Dat je Hem liefhebt, vertrouwt en in Hem gelooft.
9.
 - a. Als je je realiseert dat de Heere Jezus dit uitspreekt voordat Hij gaat sterven, is het goed voor te stellen dat de discipelen de diepte van deze woorden en deze handelingen niet begrepen hebben.
 - b. *Persoonlijk*
10.

Geloof – er is geloof nodig om Avondmaal te mogen vieren. Het is ter versterking van het geloof.

Gedenken – het is een gedachtenismaaltijd. We gedenken aan de taal de dood van de Heere Jezus.

Gemeenschap – het is allereerst gemeenschap met de Heere Jezus, Hij is de Gastheer Die nodigt, ik mag bij Hem aan tafel komen. Daarnaast ervaar je aan de tafel ook de gemeenschap met elkaar, we mogen er samen zitten.

Verkondiging – het is Jezus’ opdracht om met het Avondmaal Zijn dood te verkondigen. Iedereen kan zien wat de betekenis van Jezus’ lijden en sterven is.

Dankzegging – de beker der dankzegging, om de Heere te danken voor Zijn offer.

Verwachting – we zien uit naar het moment dat we het Avondmaal mogen vieren in de hemelse heerlijkheid. De Heere Jezus Zelf zei: “En doe dit totdat Ik kom.” En: “Ik zeg u dat Ik van nu aan van de vrucht van de wijnstok niet zal drinken tot op de dag wanneer Ik die met u nieuw zal drinken in het Koninkrijk van Mijn Vader.”

Slotopdracht

-

Schets 7 – Het laatste oordeel

Artikel 36-37

Benodigheden voor deze bijeenkomst

- Voor elke jongere een Bijbel en een Handreiking.
- Een leidingdeel voor jezelf als leidinggevende.
- Apparatuur om een filmpje van ABC van het geloof te bekijken (vraag 5).

Opening

- Te lezen bijbelgedeelte:
 - ✓ 1 Timotheüs 2:1-4
 - ✓ Romeinen 13:1-7
 - ✓ Mattheüs 25
 - ✓ Openbaring 21 en 22
- Vanuit de belijdenis:
 - ✓ Nederlandse Geloofsbelijdenis artikel 36-37
 - ✓ Heidelbergse Catechismus zondag 19 en 22
- Suggesties om te zingen:
 - ✓ Psalm 37:2 en 3
 - ✓ Psalm 73:12, 13 en 14
 - ✓ Psalm 17:8
 - ✓ Psalm 7: 4 en 6
 - ✓ Psalm 98:4
 - ✓ Spoedig zal komen
 - ✓ Wat de toekomst brengen moge
 - ✓ Wij blijven geloven
 - ✓ Nu gaan de bloemen nog dood
 - ✓ Meine Zeit
- Gebedspunten:
 - ✓ Bid en dank voor onze overheid (plaatselijk, provinciaal en landelijk).
 - ✓ Vraag om een vernieuwd leven dat uitzielt naar de wederkomst.
 - ✓ Bid of de Heere Jezus spoedig terug wil komen op de wolken van de hemel.

Doelstelling

De jongeren kunnen aan het eind van de bijeenkomst de volgende kernvragen beantwoorden:

9. Wat betekent het dat Jezus komt om te oordelen de levenden en de doden?
10. Hoe stempelt dit mijn leven?

Alternatieve (start)opdracht

Wat doe het met jou als je denkt aan de wederkomst van Christus? Zoek hieronder het gevoel dat jij hebt bij de wederkomst en de reden daarvoor bij elkaar.

Gevoelens	Redenen
Angst	... want je weet dat de Heere Jezus regeert en je zult dan voor altijd bij Hem zijn.
Verlangen	... want er zijn nog zoveel mensen die de Heere Jezus niet kennen die dan verloren gaan.
Blijdschap	... want de Heere Jezus komt om te oordelen en je kent Hem niet.
Verdriet	... want je hebt de Heere Jezus lief en zult dan voor altijd bij Hem zijn.

Achtergrondinformatie – bij de artikelen

Artikel 36 is als volgt opgebouwd:

- a. God heeft een overheid ingesteld wegens de verdorvenheid van de mensen. Hij heeft haar het zwaard gegeven tot straf der bozen en bescherming der vromen.
- b. Haar taak is:
 - a. Openbare orde handhaven;
 - b. Kerkdienst te handhaven, dat wil zeggen: bestrijding van het rijk van de antichrist en bevordering van het rijk van Christus.
- c. Plichten van de onderdanen:
 - a. Zich aan de overheid onderwerpen (Romeinen 13:5);
 - b. Belasting betalen (Mattheüs 22:21, Romeinen 13:7);
 - c. Overheid eren en eerbiedigen (Romeinen 13:7);
 - d. Gehoorzamen in alles dat niet strijdig is met Gods Woord (Handelingen 5:29);
 - e. Voorbede doen (1 Timotheüs 2:2).
- d. Verwerping van Wederdopers en andere oproerigen. Hun levenswijze, die de Belijdenis verder omschrijft, kwam voort uit hun optimistische kijk op de wedergeboren mens. Onze vaders begrepen beter dat een mens ook na ontvangen genade zondaar blijft, en dus ook maatschappelijke regels heeft te eerbiedigen. Verder distantieerden zij zich tegenover Rom en de koning van Spanje van deze oproerige geesten, die de Reformatie in een kwaad daglicht stelden.

Wat *artikel 37* betreft valt het op dat de Belijdenis zich heel sober uitdrukt over het einde van de wereld. De Belijdenis houdt zich praktisch geheel aan de letterlijke tekst van de bijbelwoorden. Van de toekomst is immers door ons mensen in deze bedeling niet méér te zeggen dan God in Zijn Woord meedeelt. Onze gereformeerde vaders hebben zich ver willen houden van alle fantasterij die bijvoorbeeld door de Wederdopers gepropageerd werd. Sola Scriptura!

Antwoorden op de vragen en suggesties voor gesprek

Startopdracht

Een mooie opdracht om de laatste bijeenkomst over de NGB te beginnen. Zie ook de slotopdracht.

1.
 - a. Dit is nodig vanwege de zonden en ontaarding van de mensen. We hebben mensen nodig die ons regeren, de wetten voorschrijven en voorgaan in het goede.
 - b. Het handhaven van de orde en rechtspraak, bestraffen van slechte mensen en beschermen van goede mensen. En ook noemt het artikel als taak van de overheid: het in stand houden van de kerkdiensten en de groei van het Koninkrijk van Christus bevorderen.
 - c. Zich aan de overheid onderwerpen, belasting betalen, respecteren en gehoorzamen en voor haar bidden.
 - d. Als de overheid iets vraagt wat tegen de wet van God ingaat. Bijvoorbeeld het verbieden van de kerkdiensten of ten tijde van de Tweede Wereldoorlog het uitleveren van de Joden.
 - e. Hij wist dat hij met het schrijven van deze Belijdenis zijn leven in gevaar bracht, maar toch deed hij het omdat hij hiermee gehoorzaam was aan God. Hij bleef pal staan voor God en Zijn Woord, ook al mocht dat niet van de overheid.
2.
 - a. *Persoonlijk*
 - b. *Persoonlijk*
 - c. Dit zou goed kunnen kloppen, al is het iets dat ons beschaamd moet maken. Voorspoed kan ervoor zorgen dat we de pinnen van onze tent veel te vast slaan en meer bezig zijn met het hier en nu dan met Gods toekomst. Een christen die vervolgd wordt kan dan wel eens veel meer verlangen naar het moment dat God recht doet en hij van de vervolging verlost is.
 - d. *Persoonlijk*
3.
 - a. *Persoonlijk*
 - b. *Persoonlijk*
 - c. Zie bijvoorbeeld <https://www.nederlandse-geloofsbelijdenis.nl/artikel-36> voor alle uitgeschreven verwijsteksten.
4.
 - a. Hij, de Zoon des mensen, komt in heerlijkheid en zal zitten op de troon. Alle volken zullen voor Hem verschijnen en Hij zal hen oordelen. De gelovigen zijn de schapen, zij mogen ingaan in Zijn heerlijkheid. De ongelovigen zijn de bokken, zij zullen voor eeuwig verloren gaan.
 - b. Hij is de Redder van de schapen, dat zijn degenen die in Hem geloven en in dit in hun leven door hun daden hebben laten zien.

- c. Als de Heere Jezus terugkomt, waar zul jij dan staan? Bij de schapen of de bokken? Nu is het nog tijd om je tot de Heere Jezus te keren, Hij wil ook jouw Redder zijn!
- 5.
- Persoonlijk*
 - Persoonlijk*
 - Zie ABC van het geloof.*
6. In het gebed dat in het doopformulier staat klinken deze woorden:
*Wij bidden U, pleitend op Uw grondeloze barmhartigheid, dat U deze kinderen in genade wilt aanzien en door Uw Heilige Geest in Uw Zoon, Jezus Christus wilt inlijven, opdat zij met Hem in Zijn dood begraven worden en met Hem mogen opstaan in een nieuw leven; hun kruis in de dagelijkse navolging van Christus blijmoedig mogen dragen en Hem toegewijd zijn met waarachtig geloof, vaste hoop en vurige liefde; **opdat zij dit leven, dat toch niet anders is dan een voortdurend sterven, door Uw genade getroost mogen verlaten en dat zij op de jongste dag voor de rechterstoel van Christus, Uw Zoon onbevreesd mogen verschijnen.***
Mooi om deze woorden ook op deze avond met en voor elkaar te bidden!
7. –
- 8.
- Persoonlijk*
 - Het geloof in de Heere Jezus en de leiding door Zijn Geest.
 - Het roept je op om je blijdschap en geluk niet in deze wereld maar in de drie-enige God te zoeken.

Slotopdracht

-